

Det nordslesvigske Pengevæsen.

Af
Chr. Hübbe.

Naar jeg i det efterfølgende har forsøgt at skildre vort Pengevæsen, maa det paa Forhaand være sagt, at det ikke er noget udtømmende, jeg formaar at bringe; dertil mangler jeg adskillige Forudsætninger, først og fremmest den videnskabelige Uddannelse og dernæst den fornødne Tid. Min Oversigt er derfor nærmest kun en kortfattet Gengivelse af de Iagttagelser og Erfaringer, jeg har indvundet i min daglige Virksomhed. I Tilslutning til selve Oversigten bringer jeg en Statistik over de nordslesvigske Pengeinstitutter, og da en saadan til Dato ikke har været udarbejdet, haaber jeg, at denne Del af min Afhandling vil byde adskilligt af Interesse for de i vore økonomiske Forhold interesserede Kredse. Min Opgave har fra første Færd af været en ren forretningsmæssig Behandling af Stoffet, ligesom jeg har beflettet mig for Eennets størst mulige objektive Behandling uden at tilføre det mindste Kulør eller politisk Tendens; hvorvidt dette er lykkedes mig, vil jeg overlade til de ærede Læsere selv at bedømme.

Som paa saa mange andre Omraader er Nordslesvig ogsaa noget for sig selv med Hensyn til dets Pengevæsen. Denne vor lille Landsdel har jo i mangt og meget faaet sin Udvikling nordfra, fra det Land, hvortil den var knyttet for en Menneskealder siden.

Saaledes er vore private Spare- og Laanekasser ifølge deres Oprindelse, saavel hvad selve Forvaltningen, som hvad de gængse Forretningsformer angaar, nærmest beslægtet med den typisk danske Sognesparekasse. Indtil har de private Spare- og Laanekasser ogsaa gennemgaaende bibeholdt denne Karakter til Dato; udadtil er der ved Slutningen af det foregaaende Aarhundrede indtraadt en Omformning, idet den borgerlige Lovbogs Ikrafttræden medførte en Ændring i vore nedarvede Retsforhold, som nødvendiggjorde visse juridiske Ændringer, for at Sparekasserne kunde fortsætte deres Virksomhed. For at bibeholde de mest utvungne Former indenfor selve Sparekasserne blev de overvejende omdannede til „Selskaber med begrænset Hæftelse“, og denne Selskabsform er nu den mest fremtrædende blandt de nordslesvigske private Sparekasser; længere sydpaa opnaaede de bestaaende private Sparekasser Ret som juridisk Person ved at anerkende et af Regeringen udarbejdet Normalstatut. Vore Bysparekasser har derimod vistnok haft deres Forbillede i de i Hamborg og Kiel ved Slutningen af det 18. Aarhundrede oprettede Sparekasser. Endvidere har vi sydfra i de senere Aar faaet Kredssparekasserne overført til Nordslesvig; disse er ifølge deres hele Karakter typisk tyske Institutioner.

Hvad vore Banker angaar, kan man sige, at disse nærmest danner en Kombination af dansk og tysk Bankvirksomhed, idet man har søgt at tilpasse Virksomheden efter de forskelligartede Forhold, som et Grænseland medfører.

I en Landsdel som Nordslesvig er det ret naturligt, at Befolkningens forskellige politiske Anskuelse ogsaa

gør sig gældende paa rent økonomiske Omraader. Dette har selvfølgelig været medvirkende til, at vore Pengeinstitutter, alt efter deres politiske Sammensætning, har faaet en dansk, tysk eller blandet Bestyrelse. Ud fra dette Synspunkt har jeg i den sidste Del af Oversigten ad statistisk Vej forsøgt en politisk Gruppering af Kapitalen i Nordslesvig.

I. Sparekasserne.

Følger man Tidsløbet rigelig 100 Aar tilbage, vil man se, at der inden for det nuværende Nordslesvig, ligesom i de fleste andre Egne med overvejende Agerbrug og Kvægavl som Levevej, ikke fandtes Spor af Pengeinstitutter, der som Nutidens havde sin Rod i Befolkningens brede Lag.

Hist og her i Storbyerne og Handelscentrerne blev der i Slutningen af det 16de og i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede oprettet enkelte Deposito- og Girobanker, hvoraf sidstnævnte specielt tjente Handelen til Afvikling af dens Betalinger i Ind- og Udlandet.

Depositobankerne tog derimod særlig Sigte paa Opbevaring af kontante Penge og ædle Metaller, idet de imod en Godtgørelse bød Datidens Købmænd og Rigmænd et sikkert Opbevaringssted, hvor deres Kapitaler var beskyttede mod Tyveri og Ildsvaade. Disse Opbevaringsbanker udviklede sig i Tidernes Løb til Laanbanker, idet Bankerne fik Lov til at gøre Forretning med de deponerede Penge, hvorved der tillige gaves Ejerne af disse Adgang til at faa deres Sparepenge frugtbargjorte i Form af en Rentegodtgørelse. Da, som

allerede nævnt, paa dette Tidspunkt endnu ingen Pengeinstitutter var skabte med det for Øje at tjene Almuen, henlaa betydelige Midler slumrende i Strømpeskaffer eller paa Kistebunden som en død Skat, der tilmed let var udsat for at gaa tabt ved Tyveri etc.

Først saa sent som ved Slutningen af det 18de og op imod Begyndelsen af det 19de Aarhundrede udviklede der sig en særlig Form af Laanebanker under Navn af Sparekasser, der under filantropiske Mænds Ledelse og Medvirkning netop henvendte sig til den mindre bemidlede, arbejdende Befolkning og ansporede den til Sparsommelighed.

Efter alt at dømme blev den første tyske Sparekasse oprettet i Brunsvig 1765, den næste i Hamborg i Aaret 1778, senere blev en saadan oprettet i Kiel 1796, hvilket altsaa blev den første i Hertugdømmerne. Denne Sparekasse stiftedes af Selskabet „De Fattiges frivillige Venner i Kiel“.

De danske Sparekasser kunde den 29. April i Aar (1910) fejre 100-Aars Dagen for Oprettelsen af den første danske Sparekasse. Det var Filantropen Frederik Adolf Holstein, Lensgreve til Holsteinborg, der blev Grundlæggeren af det første Institut af denne Art i Kongeriget. Han, der var besjælet af Oplysningsperiodens store Tanker og havde Vilje til at give disse Form, som havde stiftet Selskaber til Fremme af Jordbruget, Husfliden o. s. v., ønskede nu ogsaa, foreløbig paa sit eget begrænsede Omraade, at give Sparetanken en praktisk Udformning, idet han oprettede det første Spareinstitut, „Spare- og Laanekassen“ til Nytte for Bonde-

Almuen paa Grevskabet Holsteinborg under Garanti af samme Grevskabs Industri-Selskab.

Ifølge Justitsraad Johs. Schjødt's Bog „Danmarks Sparekasser 1810—1910“ lyder den første danske Spare- og Laanekasses Love i afkortet Form som følger:

I. SPARE CASSEN.

1.

Enhver, som boer paa Grevskabets Grund og ei er Embedsmand eller haver i Brug over 1 Tønde Hartkorn, har Tilladelse at anbringe de Penge, han kan undvære, udi denne Casse. Fremdeles kan og derudi modtages Børnpenge under 20 Rdr., som ei indkomme under Overformyndieriet, samt andre af Børn sammensparede eller dem skienkede Penge uden Hensyn til hvo disse ere; alt efter de nærmere her fastsettende Regler.

2.

Enhver Sum, som ei er under 1 Rdr. og ei fulde 150 Rdr., modtages i Sparecassen; Summer af 150 Rdr. og derover kunne vel deponeres af hvemsomhelst paa Grevskabet boende, ligesom og Selskabet vil gjøre sig Umage at anbringe disse mod behørig Sikkerhed og efter Overlæg med Eieren, men i den egentlige Sparecasse til Renters Svarelse, som næste § berører, kan saadanne Summer ei modtages. —

8.

For alt, hvad saaledes i Sparecassen deponeres, Capitaler saavel som Renter, er Holsteinborg Grevskabs Industri Selskab, een for alle og alle for een, Vedkommendes skadesløse Borgen i alle Henseender, indtil Capital og Renter ere udbetalte. — — —

II. LAANE CASSEN.

1.

Udi Laane Anstalten kan enhver, som boer paa Grevskabets Grund, deeltage, naar han underkaster sig dens Betingelser.

2.

Hvo som optager Laan, maa godtgjøre, at han vil anvende samme enten til oekonomiske Indretninger eller til

Industrie Anlæg, saasom Agerdyrknings eller Haandværks Redskaber, Jordforbedringer ved Grøvters Gravning eller Steensbrydning og Hegns Opførelse, Creaturers Anskaffelse og deslige, hvorved han vil være istand til at høste større Gavn af sit Brug eller lettere kunne drive sin Profession, og saaledes derved blive istand til at tilbagebetale Capitalen, uden igien at gjøre nyt Laan. Udi den udstødende Obligation skal derfor og stedse bestemt nævnes, til hvad Hensyn Laanet er skeelt. — — —

4.

Den, som erholder Laan, udstæder derfor en formelig Obligation; finder Directionen det fornødent, da stilles endvidere antagelig Sikkerhed, som kan skee enten ved Pandtsettelse eller Cautionist; men skulle Pandtet være af den Natur, at det ved Ulykkes Tilfælde eller paa anden Maade kunne forkommes, da bør og tillige stilles Cautionist, eller og godtgjøres, at de pantsettende Effekter i Brandcassen ere assurerede. For smaa Summer indtil 25 Rd., der for nogle Maaneder af Cassereren kan udlaanes, kan og stilles haandfaaet Pandt, naar saadant bestaar i Metaller, eller andre saadanne Sager, som ei ere vanskelige at bevare for Beldærvelse. — — —

Af det ovenfor anførte Uddrag vil man se, at Datidens Laanevirksomhed i mangt og meget har Lighed med Nutidens.

Der er ved Oprettelsen af disse Spare- og Laaneinstitutioner efterhaanden blevet opsamlet meget betydelige Kapitaler, hvortil Fortiden ikke kendte noget tilsvarende. Og dette har fremmet hele Befolkningens økonomiske Udvikling i en betydelig Grad. Det vil være tilstrækkeligt her at minde om, at der i 1898 i de danske Sparekasser, inklusive Banker med Sparekasseafdeling, var opsamlet ca. 663 Mill. Kr. fordelt paa over 1 Mill. Konti. For en stor Del tilhører denne Kapital Personer, som tidligere kun undtagelsesvis tænkte

paa at opspare Penge. Siden 1898 er Udviklingen fremdeles gaaet i samme Retning, saa at der i 1908 indestod i de danske Sparekasser, inklusive Banker med Sparekasseafdeling, ca. 839 Mill. Kr., det vil sige, at der i dette Mellemlum af 10 Aar er opsamlet ca. 176 Mill. Kr., altsaa $17\frac{1}{2}$ Mill. Kr. aarlig. Deri er ikke indbefattet, hvad der indestaar hos Banker paa Folio og Indlaan, som ikke kommer ind under Sparekasseloven.

De bestaaende Sparekasser her i Nordslesvig kan man efter deres væsentligste Karakter dele i 3 Hovedgrupper:

- I. private Sparekasser,
- II. kommunale Sparekasser (offentlige),
- III. Raiffeisen-Spare- og Laane-Kasser.

Forinden jeg gaar over til at omtale de enkelte Grupper, vil jeg paa dette Sted nærmere definere, hvad en Nutids-Sparekasse er: En Sparekasse er et Kreditinstitut, hvis Formaal er ved solide og rentebærende Anlæg at frugtbar gøre de den betroede Spareskillinger. Med andre Ord, den er Mellemand mellem dem, der udbyder og dem, der efterspørger Kapital.

Den Rentefod, Sparekasserne i Tidernes Løb har ydet Indskyderne, har ligesom den Rente, den har modtaget af Laantagerne, været underkastet ikke ubetydelige Svingninger, alt efter som Tilbudet eller Efterspørgslen efter Penge har været overvejende. For Indskud af Sparekassemidler har Rentefoden i de sidste 50 Aar bevæget sig mellem $3-4\frac{1}{2}$ %/o. De samme Svingninger, Indskudsrenten har været underkastet, har

selvfølgelig ogsaa været medbestemmende for Udlaansrenten. Denne har i de sidste 50 Aar i det væsentligste bevæget sig mellem 4—5½ %. Man kan ikke frakende, at der her hjemme i de senere Aartier overvejende har været en stigende Tendens at spore i Rentefoden, hvilket peger hen paa en stærk Efterspørgsel efter Penge til Trods for de fra Aar til Aar voksende Indskud.

Vore Sparekasser er uden Forskel i deres Karakter helt igennem Pengeinstitutter af lokal Natur, og som Følge deraf er deres Virksomhed i Reglen knyttet tæt til Hjemegnens Befolkning. Dette gælder saavel for Sparekassens Indskydere som for dem, der modtager Laan fra den.

Sparekasserne maa jo, som naturligt er, i første Række sørge for, at de ofte surt erhvervede Sparepenge sikres saa godt som muligt; dette har til Dato været den røde Traad i saa godt som alle vore Pengeinstitutter, og med dette for Øje har Bestyrelserne særlig rettet Udlaansvirksomheden paa Realkreditte, det vil sige Laan mod Pant i faste Ejendomme.

Denne Udlaansform er jo selvfølgelig ikke lige stor hos alle Sparekasser og svinger ret betydeligt, men ved en Sammenligning af en Række af Sparekasseregnskaber kan dog antages, at Sparekasserne i Flæng har gennemsnitlig 70 % af deres Virkemidler anbragte i Hypoteker. Resten, fra regnet Kasse- og en eventuel Fondsbeholdning, finder gennemgaaende Anvendelse som Udlaan mod Gældsbeviser, Veksler eller Depot paa kortere Frist. Derudover findes kun enkelte Kasser,

som yderligere har udvidet deres Virksomhed ved i mindre Omfang at yde Kredit i løbende Regning.

Hidtil har de fleste Institutter saa vidt muligt søgt at holde Hypoteklaanene indenfor 20—30 Gange Netto-udbyttet i Landejendomme, eller, saafremt det drejede sig om Købstadejendomme, da indenfor en Grænse af $\frac{1}{2}$ — $\frac{2}{3}$ Brandkasseværdi.

I den senere Tid er der fremkommet Røster fra flere nordslesvigske Landboforeninger, som retter den Opfordring til Spare- og Laanekasserne mere end hidtil at yde amortisable Laan paa anden Prioritet i nordslesvigske Landejendomme, idet de opfordrer Sparekasserne til at udvide den nuværende almindelige Laanegrænse indtil $\frac{2}{3}$ af Ejendommenes Værdi. Denne fastsættes ved en af stedkendte Mænd forudgaaende Taksation, og bør der fremdeles føres Tilsyn med, at Ejendommen ikke forringes.

Denne Henstilling fra Landmændenes Side maa man i det hele og store tilkende en vis Berettigelse, idet vore Landejendomme, ved Siden af den almindelige Prisstigning, de har været underkastet, gennemgaaende ogsaa har en betydelig større reel Værdi baade i den ene og den anden Retning end for tyve til tredive Aar siden, saa den gamle Boniteringsmaade næppe mere kan kaldes et paalideligt Maal for Ejendommens Værdi.

Som Forholdene ligger i Nordslesvig, har Oprettelse af de i Danmark over hele Landet udbredte Kreditforeninger, ifølge de her gældende lovlige Bestemmelser ikke kunnet finde Sted; derimod er der i de sidste 20 Aar i de saakaldte Kiel-Kasser: Landschaftlicher Kredit-Verband für die Provinz Schleswig-Holstein, Kiel, og Schleswig-Holsteinische Landschafts-Direktion, Kiel,

bleven optaget ca. 40 Millioner Mark Prioritetslaan som første Pant i vore Landejendomme. Heraf falder ca. 21 Millioner paa Haderslev, 4 Millioner paa Aabenraa, 7 Millioner paa Sønderborg og 8 Millioner paa Tønder Kreds. Men til Trods for denne meget betydelige Tilførsel af fremmed Kapital er vore hjemlige Sparekasser dog endnu den Dag i Dag vort Landbrugs største og vigtigste Kreditydere. Der foreligger heller ingen Tvivl om, at vore Sparekasser ogsaa fremtidig paa dette Omraade vil være deres Opgave voksen, saa vore hjemlige Sparepenge fremdeles bliver knyttet til og frugtbargjorte i nordslesvigsk Jord og nordslesvigske Ejendomme til Gavn og Bedste for hele vor Befolknings økonomiske Udvikling.

Første Gruppe.

De *private* Sparekasser er saavel i Tal som i Betydning de overvejende, saa at de udgør den vigtigste af de tre forannævnte Grupper.

Som Navnet selv siger, er disse Sparekasser fremstaaet ved private Mænds Initiativ, idet en Kreds af ansete Mænd i de forskellige Egne af Nordslesvig, hvor der viste sig Trang dertil, rettede Opfordring til de mere velstillede Beboere i Omegnen om at tegne sig som Garanter for den paatænkte Sparekasse. Efter at den fornødne Garantikapital saa var tilvejebragt, blev Garanterne sammenkaldte til et Møde, hvor Sparekassens Statutter vedtoges og den første Bestyrelse valgtes.

Bestyrelsens Medlemmer overtog ogsaa i de fleste Tilfælde Ledelsen af Sparekassen som et ulønnet Tilidshverv. Denne Oprindelse har langt ned i Tiden præget vore Sparekasser som filantropiske Foretagender

og gør det tildels ogsaa endnu, om det end for de større af dem har været nødvendigt at antage et lønnet og forretningskyndigt Personale.

For Fuldkommenhedens Skyld og til Belysning af Datidens Sparekassers Forhold hidsætter jeg nedenstaaende et saadant Opraab samt en Bekendtgørelse fra en af vore betydeligste Sparekasser angaaende Sparekassens Aabning.

Opraab til Oprettelse af en Sparekasse
for Haderslev Omegn.

I Erkendelse af den Nytte, Sparekasserne stifte for en stor Deel af Befolkningen, ere vi Undertegnede for længere Tid siden traadte sammen for at forsøge at oprette en saadan for Haderslev Omegn og have ansøgt Regeringen om de dertil fornødne Begunstigelser.

Da det Kongelige Ministerium nu ved Skrivelse af 16. d. Md. har tilkendegivet, at disse Begunstigelser kan forventes, naar Selskabet har dannet sig, saa indbyde vi dem af vore Medborgere, der erkende Sagens Vigtighed og Nytte, til at stytte sig til os ved at tegne sig hos en af os som Kautionister i Henhold til det medfølgende Lovudkasts § 9.

Saasnaart et tilstrækkeligt Antal har tegnet sig, ville samtlige Kautionister blive indkaldte til et Møde, for at drøfte og endelig vedtage Lovene.

August 1856.

Laurids Skau, Amtsforvalter, Ejer af Mariegaard.
Hans Nissen, Gaardejer og Sandemand i Hammelev.
Christen Hansen Juhl, Øster Hjerndrup.
Alexander Heide, Herredsfoged.
C. D. Møller, Sognepræst i Vonsbæk.
Andr. I. Bergsted, Haderslev.
Nis Lorenzen, Lillholt.
C. H. Ostergaard, Sognefoged i Vonsbæk.

Announce i Dannevirke No. 274 d. 25. November 1856
vedrørende Aabning af Sparekassen:

Sparekassen for Haderslev Byes Omegn.

Mandagen d. 1. December begynder Sparekassen for Haderslev Byes Omegn sin Virksomhed. Kontoret, der foreløbig er hos Cancelliraad, Herredsfoged Heide paa Nørretorv, er aabent den første og tredje Mandag i hver Maaned fra Kl. 12—2.

Indskud modtages fra 2 Rdl. til 500 Rdl., og maa enhver Indskyder opgive sit Navn, Stand og Bopæl. Renten er foreløbig bestemt til 3 pCt.

Haderslev i Bestyrelsen for Haderslev Byes Omegns Sparekasse d. 24. November 1856.

Alexander Heide, Formand.	Bergsted, Købmand.	C. H. Juhl, Stænderdeputeret.
Nis Lorenzen, Gaardejer i Lillholdt.	Møller, Præst i Vonsbæk.	
Hans Nissen, Sandemand i Hammelev.	L. Skau, Amtsforvalter.	
C. H. Østergaard, Sognefoged og Gaardejer i Vonsbæk.		

Den nye borgerlige Lovbogs Ikrafttræden den 1. Januar 1900 medførte gennemgribende Ændringer i vore nedarvede Retsforhold. Følgen deraf var, at alle vore private Sparekasser maatte omdannes for at opnaa Ret som juridisk Person. Vore Sparekasser blev derefter paa enkelte Undtagelser nær omdannede til Selskaber med begrænset Hæftelse og fører fra den Tid af, foruden Sparekassens Navn, som Tilføjning, „Gesellschaft mit beschränkter Haftung“.

I enkelte Egne, særlig i den sydlige Del af Nordslesvig, opnaaede de bestaaende private Sparekasser Ret som juridisk Person ved at anerkende et af Regeringen udarbejdet Normalstatut. Disse private Sparekasser, som opnaaede deres Ret som juridisk Person ad denne Vej, blev samtidig stillet under Statstil-

syn, hvilket udøves af Regeringspræsidenten. Bestyrelsen har endvidere hvert Aar at aflægge Beretning om Sparekassens Virksomhed til den tilsynsførende Øvrighed. For disse Sparekasser er der ligeledes i Statuttet fastsat særlige Bestemmelser med Hensyn til Udlaansvirksomheden og Forretningsførelsen, som Bestyrelsen har at overholde.

Anden Gruppe.

De *kommunale* (offentlige) Sparekasser skiller sig i det væsentligste fra de private Sparekasser kun ved det officielle Præg, Forvaltnings-Myndighederne har sat paa dem, og da Kredsen, henholdsvis Kommunen, hæfter for disse Kassers Forpligtelser, staar, som ganske naturligt er, disse Sparekassers Forvaltning under Tilsyn af Magistraten for Bysparekassernes, Kredsudvalget for Kredssparekassernes og Kommuneraadet for Kommunesparekassernes Vedkommende.

Som en Begunstigelse har disse kommunale Kasser Lov til at modtage umyndiges Penge, ligesom andre offentlige Midler fra de forskellige Kasser, der er underordnet Øvrigheden, tilføres disse.

De fire Bysparekasser i Købstæderne Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder er de ældste Sparekasser, vi har. De kan se tilbage paa ca. 90 Aars Bestaaen. De er oprindeligt oprettede som private Institutioner og har nærmest haft de i Slutningen af det 18de Aarhundrede i Hamborg og Kiel af Selskabet „De Fattiges frivillige Venner“ oprettede Sparekasser til Forbillede.

Tredje Gruppe.

Skønt den tredje Gruppe af Sparekasserne, de saakaldte *Raiffeisen*-Spare- og Laanekasser, som Penge-

institutter til Dato ikke har svunget sig op til nogen nævneværdig Betydning indenfor Nordslesvig, har jeg dog for Fuldkommenhedens Skyld taget dem med i min Statistik. Ifølge en Fortegnelse, som er udarbejdet af disse Kassers Hovedorganisation her i Provinsen, „Verband der schlesw.-holst. landw. Genossenschaften e. V. in Kiel“ findes der i de fire nordslesvigske Kredse 50 af disse overvejende efter Raiffeisens Grundsætninger og Principper udstyrede Spare- og Laanekasser. Den første af denne Slags landlige Laaneforeninger blev i Aaret 1849 oprettet i Rhinprovinsen af den strængt filantropiske og kristelig sindede Borgmester F. W. Raiffeisen i Flammersfeld, efter hvem Kasserne bærer Navn; dog først efter 1864 fik disse Laaneforeninger en større og hurtigere Udbredelse over det øvrige Tyskland.

Raiffeisens Formaal var ved Oprettelsen af disse nærmest kun til deres egen Landsby eller eget Sogn begrænsede Laaneforeninger, ved „Kærlighed til Næsten og Selvhjælp“ at højne den mindre Landbrugers økonomiske og moralske Stilling og at frigøre den betrængte Landbruger for Datidens trykkende Aager. De Raiffeisenske Laaneforeninger, som gennemgaaende endnu fastholder ikke at fordele Dividende til Andelshaverne af disses Medlemstilgodehavende, men i Reglen kun at svare en Rentegodtgørelse i Højde med den, der betales for optagne Laan, adskiller sig derudover nu til Dags fra de øvrige Systemer (Schultze-Delitzsch) nærmest kun ved deres Begrænsning af Arbejdsomraadet til selve Stedet samt ved deres vidtgaaende og fortrinligt organiserede Sammenlutninger i de enkelte Landsdele med fælles Centralorganisation i Berlin for hele Riget. (Reichsverband).

Som Kreditkilde samt Udligningssted for overflødige Midler for de forskellige Kasser tjener foruden den provinsielle „Landesgenossenschaftskasse“ i Kiel den under Finansministeriets Tilsyn staaende „Preussische Central-Genossenschaftskasse“, Berlin. Dette Hovedinstitut, der raader over betydelige Midler, yder de mindre Kasser og Interessentskaber en efter bestemte Normer fastsat Kredit, i Reglen dog ikke større end det tidobbelte Beløb af Forretningsandelenes Højde. Kredittens Højde fastsættes halvaarlig og ydes enten i løbende Regning eller som Diskonteringskredit eller ogsaa samtidig i begge Former.

Disse Laanforeninger eller Kreditkasser, hvoraf den ældste er oprettet for ca. 20 Aar siden, har dog til Dato ikke opnaaet stor Betydning her i Nordslesvig og vil, efter som Forholdene ligger her, med rigelig og let Adgang til Pengeinstitutter ejheller næppe i Fremtiden finde stor Tilslutning fra Befolkningens Side, tilmed da disse Kasser paa nogle enkelte Undtagelser nær ifølge deres juridiske Karakter og System betinger Medlemmernes solidariske Ansvar.

II. Bankerne.

Ved en Bank forstaar man et Institut, hvis Virksomhed gaar ud paa at lette Pengeomsætningen og fremme Pengeomløbet. Afvigende fra Sparekasserne, som særlig plejer den reale og langfristede Kredit, har Bankerne specielt sat sig til Opgave at understøtte den mobile og kortfristede Kredit, den Forretningsform der

i Reglen betinger et kortvarigt Omløb, saasom Diskontering af Veksler, Ydelse af Laan i løbende Regning samt Lombardering af Metaller, Værdipapirer og Varer etc.

Denne Bankernes Virksomhed har i Aarhundredets Løb ganske naturligt været underkastet forskellige Ændringer og Forbedringer ved den Udvikling, Handel og Industri har taget, og som Bankerne, der stedse har følt sig som disses fornemste Tjenere, har søgt at staa i Kontakt med. Ja, man kan vel nok uden Overdrivelse sige, at vore moderne Banker nutildags danner Rygraden i det kommercielle og industrielle Liv og udgør Knudepunktet, hvor saa godt som al Handel og Omsætning koncentrerer sig.

Efter som Handel og Industri antog større Udvikling, gjorde der sig ogsaa herhjemme i Nordslesvig Trang gældende til mere alsidig og tidssvarende Pengeinstitutter — Banker — da Sparekasserne med deres begrænsede Virksomhed, selv om de var nok saa velledede, ikke kunde tilfredsstille eller efterkomme de Krav, Handel og Industri stillede.

I Begyndelsen af 70erne fik de 4 nordslesvigske Kredsbyer deres første Banker, senere bredte Udviklingen sig til de større Flækker, og i nyeste Tid er de større Banker skredne til Oprettelse af Filialer og Agenturer paa de større Handelspladser i Landdistrikterne, saa at der nutildags findes et helt Næt af Banker og Filialer udbredt over Nordslesvig, hvorved der bydes saavel den Næringsdrivende som Landmanden bekvem Adgang til Afvikling af deres Pengeforretninger.

Siden Bankernes Udvikling har taget stærkere Fart, er der sket et Omsving i vore Pengeinstitutters Art,

idet der er indtraadt en Stilstand i Oprettelsen af Sparekasser, saa at de senere Aar kun har Oprettelse af nogle faa Sparekasser at fremvise. Med Hensyn til Sparekassernes Antal er Nordslesvig med sine rigelig 60 Sparekasser uden Tvivl ogsaa den Egn indenfor det tyske Rige, der kan opvise det største Antal i Forhold til Befolkningens Størrelse, og en Forøgelse af disse Institutter foreligger der i Øjeblikket ej heller nogen Trang til. Hvad der er sagt om Sparekasserne, kan man ogsaa anføre for Bankernes Vedkommende, at der i Øjeblikket ikke foreligger Trang til Oprettelse af flere, da deres Antal alt i Forvejen er temmelig rigeligt, og en Forøgelse af deres Antal ikke vil medføre en Forøgelse af Kapitalen. Følgen vilde blive en haardere Konkurrence, en Kamp om Kapitalen, som let vilde udarte, og ved Siden af at skrue Indlaansrenten højere op, end den allerede er i Forvejen, skabe usunde Tilstande i vort gennemgaaende sunde og velordnede Pengevæsen.

Til Orientering over de i Tabel III opførte 16 Banker bringes i det efterfølgende nogle kortfattede Bemærkninger med Henblik paa de enkelte Bankers særlige Forhold, og i Tilslutning til disse følger en Oversigt over de Banker, der i Tidernes Løb har maattet opgive deres Virksomhed.

Foruden de i Tabel III opførte 16 selvstændige Banker findes der paa det Omraade, Statistikken omfatter, en hel Række Filialer af fremmede Banker, hvilke ikke er inddragne i Statistikken, da disse Filialers Regnskaber opføres samlet i Hovedsædets Balance.

I Haderslev findes saaledes en Filial af Rigsbanken

samt en Agentur af „Schleswig-Holsteinische Bank“ i Husum.

Aabenraa har foruden en Rigsbankfilial en Filial af „Schleswig-Holsteinische Bank“.

Sønderborg ligeledes en Filial af Rigsbanken og „Schleswig-Holsteinische Bank“.

Tønder har en Filial af Rigsbanken, „Schleswig-Holsteinische Bank“ i Husum, „Westholsteinische Bank“ i Heide, og „Bankverein für Schleswig-Holstein“ i Neumünster.

„Den Nordslesvigske Folkebank“.

Den ældste af de bestaaende Banker i Nordslesvig er „Den Nordslesvigske Folkebank“ i Aabenraa. Oprettelsen fandt Sted den 8. Juni 1872, og Banken begyndte sin Virksomhed den 16. Juli 1872. Dens oprindelige Aktiekapital udgjorde: 60.000 d. Rdl. 135.000 Mk., i 1876 forhøjedes Aktiekapitalen med 90.000 Mk. til 225.000 Mk. I Aaret 1907 fandt en yderligere Forhøjelse Sted, saa Aktiekapitalen nu udgør 1 Million Mk., hvoraf 50 o/0 er indbetalt.

Folkebanken har Agentur i Broager og Kliplev.

Til nærmere Belysning af Folkebankens Tilblivelse aftrykker jeg et kort Uddrag af en Artikel, som den 17. Juli 1897 fandtes i „Dannevirke“:

„Den Mand, som fattede Initiativet til „Den Nordslesvigske Folkebank“s Oprettelse, var Møller Jørgen Fausbøl, Branderup Mølle, som sammen med flere andre kendte Mænd søgte at vække Folks Interesse for Sagen, i hvilket Øjemed efterfølgende Indbydelse under 12. Maj 1872 udsendtes i „Dannevirke“:

Indbydelse til Aktietegning i Den Nord-
slesvigske Folkebank.

Som det vil være vore Landsmænd bekendt, eksisterer der i hele Nordslesvig nord for Flensborg intet Pengeinstitut, som befatter sig med Diskontering og de øvrige Bankforretninger. Dette har navnlig for Handelsstandens og de større Industridrivendes Vedkommende været et føleligt Savn, men ej heller uden Betydning for Landmanden.

Paa Grund heraf ere Undertegnede traadte sammen for at danne et Aktieselskab til Grundlæggelse af en Bank, hvis Virksomhed foruden at omfatte de Forretninger, der er forbunden med en almindelig Spare- og Laanekasse, tillige skulle omfatte alle Bankforretninger og udstrække denne sin Virksomhed over Haderslev, Aabenraa, Sønderborg, Tønder og Flensborg Kredse. Grundkapitalen er foreløbig fastsat til 75,000 Thlr. pr. Kr. eller 100,000 Rd. d. Rigsmønt.

Heraf er 18.000 Thlr. (24.000 Rd. d. R.) tegnede, og der indbydes herved til Aktietegning af de resterende 57.000 Thlr. (76.000 Rd. d. R.) i Aktier à 75 Thlr. pr. Kr. (100 Rd. d. R.). Saafremt inidertid Halvdelen af hele den resterende Grundkapital er tegnet, agtes Selskabet konstitueret, og ville de tegnede Aktionærer blive indbudte til en Generalforsamling til Vedtagelse af de fornødne Skridt hertil. Af Aktiernes Beløb indbetales mindst 10 %, naar Tegningen af 37500 Thlr. (50.000 Rd. d. R.) er sket, derefter 2 % af hver Akties Beløb den 1. i hver paafølgende Maaned. Bankens Sæde er Aabenraa. Medundertegnede Callesen i Aabenraa meddeler nærmere Underretning og modtager Anmeldelser om Aktietegning.

Callesen, Skibsmægler.	N. Sørensen, Aabenraa.	Møller, Skovgaard.
Kancelliraad Grauer, Aabenraa.	Fausbøl, Branderup Mølle.	Petersen, Hostrup.
	Callesen, Posekjær.	

Haderslev Bank.

De samme Forhold, som bidrog til Oprettelsen af „Den Nordslesvigske Folkebank“ i Aabenraa, gjorde sig

ogsaa gældende for Haderslevs Vedkommende og førte til Oprettelsen af „Haderslev Bank“, som fandt Sted den 23. Juli 1875. Bankens Aktiekapital blev fastsat til Mk. 500.000 inddelt i 1000 Aktier à Mk. 500.

Til at begynde med blev 50 % af Aktiekapitalen indbetalt; Resten er bleven indbetalt i Sommeren 1910, saa Banken nu har en fuldt indbetalt Aktiekapital paa $\frac{1}{2}$ Million Mark.

Haderslev Bank, hvis Arbejdsomraade spænder over hele Haderslev Kreds, har Filial i Rødding, Gramby og Toftlund samt Agentur i Skodborg, Spandet og Brøns.

Haderslebener Creditbank, e. G. m. b. H.

Samme Aar (1875), som Haderslev Bank paabegyndte sin Virksomhed, blev der fra tysk Side hen paa Efteraaret oprettet en Interessentskabsbank under Navnet „Haderslebener Creditbank“, e. G. m. u. Haftpflicht.

Denne Bank, i Lighed med de over hele Tyskland udbredte „Volksbanken“, efter Schulze-Delitzschs System, var oprindeligt udrustet med uindskrænket Garantipligt fra Medlemmernes Side, hvilket siden 1. Januar 1906 er bleven forandret til begrænset Garantipligt; dens Udlaansvirksomhed er ifølge Statut indskrænket til Medlemmerne.

Toftlunder Creditbank, e. G. m. b. H.,

er oprettet i 1886 som Interessentskabsbank.

Lygunkloster Bank, Lygunkloster,

er oprettet i 1887 med en Aktiekapital paa Mk. 75.000 inddelt i 250 paa Navn lydende Aktier à nom. Mk. 300, som er fuldt indbetalt.

Creditbank Scherrebeck, e. G. m. b. H.

Creditbank Scherrebeck blev oprettet 2. Maj 1890 som Interessentskabsbank og nærmest med det for Øje at fremme Tyskheden i Nordslesvig ved financielt at støtte tilflyttede tyske Kolonister samt Egnens Hjemmetyskere.

I Spidsen for Banken stod i mange Aar Pastor Jacobsen i Skærbæk, der ved sin Veltalenhed og ihærdige Agitation, ikke alene i Nordslesvig, men langt ud over dets Grænser søgte at tilføre Banken Interessenter og Kapital. I en Del Aar udviklede Banken sig ogsaa tilsyneladende heldigt. Og der opvoksende ved Pastor Jacobsens Initiativ rundt omkring Banken forskellige Foretagender, en Væveskole, et Teglværk, et Rederi, et Badested (Lakolk), Karpedamme etc.; men da disse Foretagender ikke var bygget op paa et sundt og forretningsmæssigt Grundlag og tilmed stod under en alt andet end kyndig Ledelse, førte det til, at de ramlede sammen, hvorved Banken, som disses Hovedstøttepunkt, ikke undgik at komme i Vanskeligheder. Paa dette Tidspunkt, 1903, indsattes der en ny Ledelse, som paa forretningskyndig Maade søgte at bringe Klarhed i Bankens udviklede Forhold og at raade Bod paa de tidligere begaaede Fejl. Da den samlede indbetalte Andelskapital var tabt, blev der samme Aar foretaget en Sanering af Bankens Forhold, idet der paa en Generalforsamling, som afholdtes den 5. December 1903, blev vedtaget at forhøje hver Forretningsandel med Mk. 100. Til Trods for den foretagne Sanering, som ved stor Offervillighed i fremragende Grad blev støttet af Alldeutscher Verband, afslutter det nævnte Regnskab pro

1903 med et Tab af Mk. 224.476,06. I Følge det sidste Regnskab for Aaret 1909 er Tabet nu bragt ned paa Mk. 185.728,17.

Creditbank in Gravenstein, e. G. m. b. H., Graasten,
er oprettet i 1892 som Interessentskabsbank.

Sylter Credit Verein, e. G. m. u. H., Vesterland,
er oprettet i 1895 som Interessentskabsbank.

Führer Creditverein, e. G. m. u. H., Vyk,
er oprettet i 1902 som Interessentskabsbank.

Industrie- & Landmannsbank, e. G. m. b. H., Haderslev.

Dette Bankforetagende blev den 6. November 1897 oprettet med det Formaal at støtte den mindre Handlende samt Haandværker- og Landbostanden med den fornødne Driftskapital.

Man havde oprindeligt tænkt sig Muligheden af at byde Medlemmerne af denne Bank større Begunstigelser, end Banker i Almindelighed gaar med til, idet man, efter en af Bestyrelsen forudgaaende Taksation, vilde normere en *Blanko-Kredit* for de enkelte Medlemmer.

Endvidere havde Banken oprindeligt sat paa sit Program at mobilisere de Næringsdrivendes Bogfordringer, ved at saadanne af Køberne anerkendte Fordringer cederedes til Banken, der da enten skulde diskontere eller yde Forskud paa disse i løbende Regning. Man haabede endvidere, at denne Fremgangsmaade maatte hidrage til sundere Kreditforhold og indøve Kunderne til prompte Betaling, idet disse ved Fristens Udløb skulde afvikle Regningerne til Banken.

Da saavel Indrømmelse af Blanko-Kreditter som Diskontering af Bogfordringer i Tidens Løb ikke svarede

til de Forventninger, man havde gjort sig, ophævede Banken disse Forretningsformer og driver nu sin Virksomhed under samme Former, som vore øvrige Banker i Almindelighed gør det.

Tønder Landmandsbank A/S, Tønder.

Denne Bank blev efter Tilskyndelse fra en Del Landmænd i Tønder-Egnen oprettet den 6. September 1901, og den 15. Oktober samme Aar paabegyndte den sin Virksomhed.

Bankens oprindelige Aktiekapital udgjorde Mk. 400.000 inddelt i 400 paa Navn lydende Aktier à Mk. 1000; den 16. Juli 1910 forhøjedes Aktiekapitalen med Mk. 300.000, der ligesom den første Emission er inddelt i 300 paa Navn lydende Aktier à Mk. 1000, og herefter udgør Aktiekapitalen ialt Mk. 700.000.

Tønder Landmandsbank har Filial i Skærbæk og Gram samt Agenturer i Højer og Bylderup.

Privatbank A'G., Haderslev.

En Del Venner af Indre-Mission fattede i Aaret 1903 den Plan at oprette en Bank, hvis Overskud, efter at der var fordelt Dividende til Aktionærerne, hvilken dog højest maatte udgøre 6 % p. a., skulde tilfalde „Kirkelig Forening for indre Mission“.

Der blev samme Aar udsendt følgende Opraab til Venner af indre Mission i Nordslesvig, i hvilke Kredse Aktiekapitalen ogsaa overvejende blev tegnet:

Paa et Møde af Indre-Missions Venner, som afholdtes i Missionshotellets Sal i Haderslev Onsdagen den 12. August, var der Stemning for Oprettelsen af en Bank, hvis Overskud skulde tilfalde „Kirkelig Forening for indre Mission i Nordslesvig“ til Fordeling til Guds Riges Fremme.

Banken tænkes oprettet til 1ste Januar 1904 som Aktieselskab, hver Aktie lydende paa Et Tusinde Mark med en Fjerdedel, altsaa Mk. 250, indbetalt. Aktionærene maatte ikke faa højere Dividende end 6 % af deres Penge. En troende dygtig Bankmand har lovet at ville overtage Bogholderpladsen. Der tænkes oprettet Agenturer eller Filialer paa de Pladser, hvor vi særlig har Venner, som 2 troende Mænd skulde bestyre, og som skulde tage imod Indskud og udlaaene Penge til et vist Beløb. Hovedforretningen tænkes oprettet i Haderslev. Bestyrerne af Agenturerne eller Filialerne skulde have Sæde i Bankens Tilsynsraad, som skal bestaa af troende Mænd. Bankens Regnskab vil hvert Aar blive revideret af en Regeringsrevisor, saa Venner altid kunde faa et grundigt Indblik i Bankens Stilling.

Aktiekapitalen tænktes Mk. 400.000 med en Fjerdedel indbetalt, altsaa Mk. 100.000. Sagen anbefales til Vennerne.

Abkjær,
Bollerslev.

Damgaard,
Sommersted.

Thiesen,
Apenrade.

H. Magnussen,
Haderslev.

Den 1. April 1904 begyndte Banken sin Virksomhed. Dens Aktiekapital udgør Mk. 400.000, inddelt i 400 paa Ihændehaver lydende Aktier à Mk. 1000, hvoraf 25 % er indbetalt.

„Sonderburger Bank“ A/G., Sønderborg.

Kort efter at „Sonderburger Bank“ den ældre i 1895 var falleret, oprettedes der en ny Bank under Navn „Kreditbank Sønderburg“, e. G. m. b. H.; denne Bank virkede indtil 1. Januar 1905, paa hvilket Tidspunkt den blev omdannet til et Aktieselskab under Navn „Sonderburger Bank“.

Sonderburger Bank, som 1905 begyndte med en Aktiekapital af Mk. 600.000, udviklede sig meget hurtig, hvilket gav Anledning til, at den allerede i 1906 forhøjede sin Aktiekapital med Mk. 600.000. Den samlede

Aktiekapital, som nu udgør Mk. 1.200.000, er inddelt i 1200 paa Ihændebarer lydende Aktier à Mk. 1000 og fuldt indbetalt.

Jels Bank, Jels,

er oprettet 1907 med en Aktiekapital paa Mk. 100.000 inddelt i 100 Aktier à nom. Mk. 1000, hvoraf 50 % er indbetalt.

Folkbanken for Als og Sundeved A/S, Sønderborg.

Ovenstaaende Firma er Navnet paa den yngste af de nordslesvigske Banker. I Indbydelsen til Aktietegningen, som blev udsendt den 4. April 1909, var Bankens Aktiekapital foreløbig fastsat til Mk. 300.000; men da Planen om Oprettelsen af en Bank fandt ualmindelig stærk Tilslutning hos Befolkningen paa Als og Sundeved, blev denne Sum hurtig overtegnet, saa Aktiekapitalen fastsattes til Mk. 600.000 inddelt i 600 paa Navn lydende Aktier à nom. Mk. 1000. Af Aktiekapitalen er til Dato 50 % indbetalt.

Den 22. Maj 1909 fandt det konstituerende Møde Sted, hvor Banken blev oprettet, og 1. Juli samme Aar paabegyndte den sin Virksomhed.

Nordslesvigske Kreditforening, (f. m. b. H., Haderslev.

Dette Foretagende er strengt taget ikke nogen Bank ej heller en Sparekasse, men et nyt Led i vore forskelligartede Kreditinstitutter, der særlig har sat sig til Opgave ved Siden af at ordne Landbrugets Kreditforhold, at bidrage til at bevare den hjemlige Jord i den indfødte Befolknings Eje.

Stødet til Oprettelsen af Nordslesvigske Kreditforening gaves nærmest ved det fra tysk Side i Slutningen af 1908 projekterede „Schleswig-Holsteinische gemein-

nützige Siedlungs-Genossenschaft“, som i Maj 1909 startedes i Kiel. Dette Interessentskabs Formaal er ifølge § 2 i dets Statut at hidføre en stærkere Bosættelse paa Landet i Provinsen Slesvig-Holsten. Man kan endvidere deraf slutte, da Interessentskabet ifølge sin Tilblivelse og hele Sammensætning har politisk Tendens, at det i særlig Grad vil interessere sig for Bosættelse af tyske Kolonister i Nordslesvig og derved gøre den danske Hjemmebefolkning Jorden stridig. Med Henblik paa den Fare, Bosættelsesinteressentskabet, Domæneopkøbet og Dannelsen af Rentegaarde kunde medføre for den dansksindede Bondestand i Nordslesvig, blev der fra den dansksindede Befolkning i Nordslesvig taget energisk fat paa at danne et Værn om den hjemlige Jord. Dette tog sin Begyndelse med, at der paa et Møde i Aabenraa den 6. April 1909 nedsattes et Forretningsudvalg, som skulde forestaa Oprettelsen af Kreditforeningen og foranledige den fornødne Stamkapital tegnet, hvilket Arbejde Udvalget indledede med at udsende efterfølgende *Indbydelse til Tegning af Forretningsandele i „Nordslesvigsk Kreditforening“*.

„Nordslesvigsk Kreditforening“, G. m. b. H.

Under ovenstaaende Firma er det paatænkt at oprette et Selskab med begrænset Hæftelse, som vil faa sit Sæde i Haderslev.

Selskabet vil især søge at afhjælpe Trangen til Hypoteklaan imod sekundært Pant i Landejendomme, endvidere at købe, sælge og udparcellere Ejendomme i Kommission og at yde Laan til Fremme af Handel og Haandværk.

Selskabets Grundkapital er foreløbigt fastsat til Mark 500.000, som tænkes tilvejebragt ved Andele paa Mark 500 og opad i afrundede Beløb, som er delelig med 500. Det tegnede Beløb indbetales med 50 % ved Selskabets Op-

rettelse, 25 % efter 6 Maaneders og Resten efter 12 Maaneders Forløb.

Idet vi i denne for Almenheden saa vigtige Sag appellerer til den samlede nordslesvigske Befolknings Velvilje og Støtte, udtaler vi samtidig det Haab, at der ved alsidig Tilslutning vil blive rejst et Kreditinstitut til Fremme af Landbrug, Handel og Haandværk, til Værn om den hjemlige Jord, til Held baade for det nuværende og for kommende Slægtled i Nordslesvig.

Nordslesvig, i April 1909.

Carl C. Fischer, Chr. Hübbe, Frederik Høyberg,
Aabenraa. Haderslev. Visby.

H. D. Kloppenborg Skrumsager,
Bejstrupgaard.

H. P. Hanssen, Julius Nielsen, J. H. Schmidt,
Aabenraa. Damager. Haderslev.

Jørgen Zachariassen. Lorens Poulsen,
Dybbøl. Flensborg.¹

M. Refslund Poulsen, Nis C. Nissen, N. J. Hørlück,
Skovgaard. Viby. Rurup.

P. Grau, J. P. Tønder, R. P. Rossen,
Pøl. Birkelev. Tønder.

Resultatet af Tegningen overtraf Forventningerne, idet der blev tegnet ialt en Stamkapital paa Mk. 830.000. Denne Sum er fordelt paa de forskellige Egne af Nordslesvig som følger:

Haderslev Vesteramt	523	Andele	paa	tilsammen	Mk. 294.000
" Østeramt	329	"	"	"	197.500
Aabenraa Amt	221	"	"	"	130.000
Sønderborg Amt	210	"	"	"	119.000
Tønder	80	"	"	"	58.500
Flensborg	43	"	"	"	31.000
tilsammen 1406 Andele					Mk. 830.000

I Slutningen af Oktober var Organisationen tilendebragt og de første 50 % af Stamkapitalen indbetalt. Den 10. November 1909 fandt den officielle Oprettelse

af Selskabet Sted, og den 1. Januar 1910 paabegyndte „Nordslesvigsk Kreditforening“ sin Virksomhed.

Nordslesvigske Banker,
som har maattet opgive deres Virksomhed.

Sonderburger Bank A/G, Sønderborg.

Denne Bank — ikke at forveksle med den nuværende Bank af samme Navn — var fremgaaet af den i Aaret 1876 oprettede „Vorschusskasse für Handel & Industrie“ e. G. og blev ved sin Omdannelse til Aktieselskab i Aaret 1889 udrustet med en Aktiekapital paa Mk. 800.000 inddelt i 800 Aktier à Mk. 1000.

Ved forfejlede Børsspekulationer, som dens daværende Direktør for egen Regning havde drevet med Bankens Penge, blev den i 1895 som Følge af det lidte store Tab nødsaget til at likvidere.

„Vereinsbank“ i Aabenraa.

Denne Bank blev oprettet i 1887 med en Aktiekapital paa Mk. 150.000.

Paa Grund af de betydelige Tab, Banken led ved forskellige Kunders Insolvens, hvoraf 3 tilhørte selve Bankens Bestyrelse, blev Tilliden til den fuldstændig rystet, saa dens Indskud i meget stort Omfang blev trukket ud.

For at dække Tabet blev Aktiekapitalen i Marts 1900 forhøjet med yderligere Mk. 400.000, som blev overtaget af Bankens Direktion og Tilsynsraad samt nogle enkelte Interessenter. Men da Bankens Fremtidsmuligheder viste sig at være meget ringe, traadte den i April 1900 i Likvidation. Udbyttet til Aktionærerne blev kun yderst ringe, nemlig 7 %.

I Vereinsbanks Lokaler oprettede Schleswig-Holsteinische Bank senere en Filial og overtog en Del af Bankens solide Forretninger.

Creditbank Tondern.

Denne Bank var fremgaaet af den i 1870 oprettede Interessentskabsbank „Creditverein zu Tondern“ e. G. Efter en ca. 19 Aars Virksomhed blev den d. 1. Oktober 1889 omdannet til et Aktieselskab under ovenstaaende Navn. Dens Aktiekapital var 1 Million Mark.

Ved forskellige Uheld, Banken havde haft, fremkom der i 1905 et ret betydeligt Tab for den, saa at Regnskabet udviste, at en Del af dens Aktiekapital var tabt. Dette havde til Følge, at Bankens Position svækkedes, og at en Del af Indskyderne trak deres Penge ud af Banken.

For at undgaa yderligere Kalamiteter blev der efter længere Forhandlinger sluttet en Overenskomst med „Westholsteinische Bank“ i Heide, hvorefter „Creditbank Tondern“ den 1. April 1908 traadte i Likvidation og afstod sine Forretninger samt den nye Bankbygning til „Westholsteinische Bank“.

Nordfriesische Bank A. G. i Tønder.

Denne Bank, et Unikum i de nordslesvigske Bankers Række, blev den 13. April 1905 under Navn „Neue Vereinsbank“ oprettet i Risum; men da den i Aaret 1900 grundlagte „Nordfriesische Bank“, Selskab med begrænset Hæftelse, i Mellemtiden var traadt i Likvidation, adopterede det nye Aktieselskab denne Banks Navn.

Den 29. Juni 1905 begyndte Banken sin Virksomhed med en Aktiekapital paa $\frac{1}{2}$ Million Mark, som

allerede den 2. December samme Aar blev forhøjet med en Million.

Banken, som drev en meget forceret Virksomhed, oprettede i kort Tid ca. 15 Filialer og Agenturer, deriblandt adskillige i Nordslesvig, saasom: Sønderborg, Højer, Vesterland, Nordborg, Augustenberg og Broager. Denne forcerede Virksomhed i Forbindelse med ukyndig Ledelse bragte hurtig Banken, hvis Aktiekapital paa $1\frac{1}{2}$ Million nærmest endnu kun stod paa Papiret, i Vanskeligheder.

I Midten af 1906 blev Bankens Hovedsæde paa Foranledning af dens nye Ledelse flyttet til Tønder, og nogle faa Maaneder efter Omflytningen var dens Tilværelse endt, idet det paa en Generalforsamling i November 1906, altsaa næppe to Aar efter dens Oprettelse, blev besluttet, at Banken skulde træde i Likvidation. Banken overtoges senere af „Westholsteinsche Bank“ i Heide.

III. Statistik.

De efterfølgende Tabeller omfatter, saa vidt jeg har kunnet fastslaa, samtlige selvstændige Pengeinstitutter i de 4 nordslesvigske Kredse Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder. Skulde et enkelt mig ubekendt Institut være forbigaaet, er det sket ubevidst.

Idet jeg nu gaar over til at knytte nogle Bemærkninger til de vedføjede statistiske Tabeller, undlader jeg ikke at bemærke, at det paa Grund af Pengeinstitutternes indbyrdes forskellige Kontibetegnelse og Regnskabsopstilling ikke har været muligt at fremskaffe en fuldstændig Ensartethed i Talmaterialet, hvilket i Sær-

deleshed gælder for Indskuddenes Vedkommende i Sparekasserne; nogle angiver nemlig Indskuddenes Størrelse med paaløbne Renter til Afslutningsdagen, andre derimod holder Renterne for det sidste Regnskabsaar udenfor. Da jeg i de fleste Tilfælde kun har haft Tallene i Spørge-Skemaerne at støtte mig til, er Statistikkens Nøjagtighed selvfølgelig afhængig af, hvorvidt de Oplysninger, de enkelte Kasser har meddelt mig, er fuldtud nøjagtige; deres Rigtighed har jeg ikke i alle Tilfælde formaaet at kontrolere, da kun enkelte har stillet mig Regnskaberne til Raadighed.

Med Hensyn til Tidsperioden for Regnskabernes Afslutning er der en Del Afvigelser til Stede, idet nogles Regnskabsaar gaar til 1. Jan., andres til 1. April, 1. Maj eller 1. Juli; men alle disse Afvigelser har dog kun underordnet Betydning og indvirker ikke paa Statistikken i sin Helhed.

Eftersom det endnu ikke er helt almindeligt hos alle Sparekasser at holde Tal paa, hvormange Sparekonti der føres, har jeg maattet give Afkald paa at anføre, hvormange Sparekassebøger der falder paa hver 100 Indbyggere. Realiter set har det heller ikke nogen særlig Betydning, da man ret ofte kan konstatere, at en og samme Person har flere Sparebøger hos samme Kasse under forskellige Betegnelser, ligesom ogsaa mange anbringer deres Sparepenge i forskellige Kasser.

Tabel No. 1. A. B. C. D. omfatter Sparekassernes Udvikling i de 4 nordlige Kredse i de sidste 5 Aar 1905—1909 og giver Oplysning om Aarstallet, hvornaar Sparekassen er oprettet, dets Firma og Hjemsted samt hvilke Virkemidler — omfattende samlet Indskud, ind-

betalt Garantikapital (Medlemstilgodehavende) og Reserver — vedkommende Sparekasse havde til Raadighed ved det nævnte Regnskabsaars Udgang.

Haderslev Kreds har nu for Tiden 13 Sparekasser, hvoraf de fleste, ligesom i de andre Kredse, er oprettet i den Tidsperiode, der ligger mellem Aarene 1850 og 1880.

Den yngste af Sparekasserne er Kredssparekassen. Denne Kasse har haft en meget hurtig Vækst og raader tiltrods for, at den kun kan se tilbage paa en 8-aarig Virksomhed, over langt de fleste Midler, en enkelt Kasse indenfor Haderslev Kreds kan opvise. Ved Siden af sit Hovedkontor i Haderslev By har den som Opsamlingssted for Spareindskud samt for at lette Ud- og Indbetalingerne i Aarenes Løb oprettet 15 Filialer paa de forskellige Strøg af Kredsen.

Med Hensyn til Sparekassernes samlede Midler staar Haderslev Kreds som Nr. 2 og i Række efter Tønder Kreds. Derimod kommer den først i tredie Rang hvad Beløbenes Størrelse pr. Indbygger angaar (se Tabel IV) og bliver paa dette Punkt overfløjet af Sønderborg og Tønder Kreds.

Aabenraa Kreds, der er den mindste med Hensyn til Indbyggerantal, er ogsaa den Kreds, som raader over de færreste Sparekasser, idet den kun har 7 at opvise; men ogsaa hvad de samlede Indskud samt Beløbenes Størrelse pr. Indbygger angaar, er den de andre 3 Kredse betydelig underlegen. Noget udlignes Forholdet dog ved de betydelige Indskud, Bankerne raader over. (Se Tabel IV).

Denne ret betydelige Forskel og Underlegenhed med Hensyn til Indskudenes Størrelse pr. Indbygger i

Sammenligning med de 3 øvrige Kredse, maa vistnok for en stor Del søges deri, at en ikke ubetydelig Part af den opsparede Kapital har taget en anden Retning end den almindelige for vore hjemlige Forhold. Som bekendt har Aabenraa helt fra gammel Tid haft betydelige Interesser paa Søen og dette har, som ret naturligt er, medført, at en Del af den opsparede Kapital har søgt Anlæg i Skibe og derved er bleven unddraget Sparekasser og Banker.

Sønderborg Kreds er af Omfang den mindste af de 4 Kredse med Henblik paa Arealet, hvorimod den med sine 9 Sparekasser hævder sig som et smukt Nr. 2 med Hensyn til Spareindskudenes Størrelse pr. Indbygger (se Tabel IV). I 1905 indtog Sønderborg Kreds paa dette Punkt første Rang, men er i Mellemtiden bleven overfløjet af Tønder Kreds.

Tønder Kreds er den Kreds, der er rigeligst forsynet med Sparekasser; den tæller indenfor sit Omraade 33 Sparekasser, hvilket vil sige det samme som, at den har 4 flere end de 3 øvrige Kredse tilsammen. Dens samlede Indskud overstiger ogsaa de andre Kredses og den er ligeledes med Hensyn til Indskudenes Størrelse pr. Indbygger den bedst stillede Kreds. For lettere at kunne overse det store Antal Sparekasser, har jeg inddelt dem i 2 Grupper, Nørre- og Sønderamtet med Vid-Aaen som Grænse.

Tabel III A. B. C. D. omfatter Bankerne i de sidste 5 Aar 1905/1909. Foruden de Oplysninger, som Tabel I og II giver med Hensyn til samlet Indskud, Garantikapital (Aktie- og Andelskapital) og Reserver, er her endnu tilføjet nogle Rubrikker, der giver Oplys-

ning om vedkommende Banks Totalomsætning og Dividende. Da ikke alle Banker opfører deres Omsætning efter samme Mønster, men dels angiver Omsætningen beregnet efter en Side af Hovedbogen, dels efter begge Sider, har jeg under 1905 og 1909 indflettet en Rubrik med Overskriften „Egaliseret Omsætning“, for at der bedre kan drages Sammenligninger mellem de enkelte Banker.

Bankernes Udvikling har i de mellemliggende 4 Aar i samtlige Kredse været meget betydelig, saa Omsætningen i dette Tidsrum har mere end fordoblet sig, og af denne Fremgang i Omsætningen falder den overvejende Part paa Sønderborg Kreds. Hvad Fremgangen i Indskudene angaar, da stiller Forholdet sig gunstigst i Haderslev Kreds.

Tabel IV indeholder en kredsvis Sammenstilling af de foregaaende 3 Tabeller samt en Rubrik, der viser, hvor meget der indestod i 1905 og 1909 i Sparekasserne pr. Indbygger paa Grundlag af sidste Folketælling i 1905; endvidere følger en Rubrik, som viser Beløbet pr. Indbygger beregnet efter samtlige Indskud i saavel Sparekasser som Banker. Dernæst viser Slutningssummerne os, at samtlige Indskud i de 4 nordslesvigske Kredse udgjorde

ved Udgangen af 1905	Mk.	93,522,892
ved Udgangen af 1909	Mk.	115,548,243
Fremgangen i 4 Aar har altsaa været	Mk.	22,025,351
eller udtrykt i %		23,5 %

Efter den sidste Folketælling, som fandt Sted i 1905, udgjorde Indbyggerantallet i alle 4 Kredse tilsammen, inklusive Militærpersoner, 182,845. Der inde-

stod altsaa 1909 i Sparekasserne og Raiffeisenkasserne gennemsnitlig Mk 514 pr. Indbygger; i Sparekasser og Banker tilsammen gennemsnitlig Mk. 632 pr. Indbygger.

Sammenligner man dette med den Sparekasse-Statistik, det statistiske Kontor i Berlin har udsendt for 1908, vil man se, at Beløbene pr. Indbyggere i Nordslesvig langt overstiger Gennemsnits-Beløbene fra andre Lande; Prøjsen staar f. Eks. opført med Mk. 244; det tyske Rige med Mk. 222 og Danmark med Mk. 309 pr. Indbygger.

Dermed er det nu langt fra sagt, at Nordslesvig, fordi det kan opvise et langt højere Beløb pr. Indbygger, skulde være saa meget mere velstillet end andre Egne af Tyskland og Danmark; Sparekasse-Beløbene pr. Indbygger giver efter min Mening ikke nogen paalidelig Maalestok i den Retning. Den betydelige Forskel ligger efter min Formening derimod overvejende i den Form, Befolkningen her til Lands er slaaet ind paa med Hensyn til Anbringelse af deres opsparede Kapital.

Vel næppe noget Sted i hele det tyske Rige har Sparekassevirksomheden en saa alsidig Udbredelse som i Nordslesvig, idet der her gennemsnitlig kommer en Sparekasse paa hver 3000 Indbyggere foruden Banker og Raiffeisenkasser.

Kapitalen er derfor her, i Modsætning til andre Egne af Tyskland, ledet ind paa andre Omraader, idet Befolkningen i overvejende Grad i Stedet for, som det er Skik og Brug i Tyskland, selv at forvalte den ved at anbringe den i Hypoteker, Obligationer, Aktier, Handels- eller Industriforetagender, har overdraget Sparekasser og Banker den til Forvaltning.

Herved fritages Befolkningen for det Besvær og den Risiko, en Selvforvaltning medfører, og den Forrentning, der opnaas, kan ogsaa kaldes meget god, idet der gennemgaaende ikke svares under 4 % p. A. for faste Indskud, hvilket kun yderst sjældent opnaas sydpaa hos solide Pengeinstitutter.

Kaster man Blikket tilbage og lader de sidste 60 Aar passere Revue, kan man ikke sige andet, end at vort organiserede Pengevæsen har været underkastet en stærkt fremadskridende Udvikling.

Efter en gammel statistisk Optegnelse, som hidrører fra det statistiske Kontor i København, udgjorde samtlige Sparekasseindskud i Hertugdømmet Slesvig ved Udgangen af 1851: Mark 3,195,616. I 1855 fandtes der i hele Hertugdømmet Slesvig 35 Sparekasser med Mk. 5,973,365 samlet Indskud, hvilket svarede til Mk. 14 pr. Indbygger. Hertugdømmet Holsten havde paa samme Tidspunkt 66 Sparekasser med Mk. 25,306,859 Indskud eller Mk. 45 indestaaende pr. Indbygger.

I de mellemliggende 11 Aar fra 1851 til Udgangen af 1862 voksede Sparekassernes Antal i Hertugdømmet Slesvig til 60, Indskudene til Mk. 10,325,952, hvilket er en Stigning af Indskudene til rigelig det tredobbelte.

Nu ved Udgangen af 1909 kan de 4 nordslesvigske Kredse alene tælle

62 Sparekasser,

16 Banker.

50 Raiffeisenkasser,

som sine foruden adskillige fremmede Bankfilialer; og disse 128 nordslesvigske Institutters samlede Indskud udgør nu Mk. 115,548,243, hvad der vil sige det samme

som rigelig det tidobbelte af, hvad hele Hertugdømmet Slesvig havde for næppe 50 Aar siden i 1862. Regner man den sydlige Del af Tønder Kreds fra, falder der med et rundt Tal *100 Millioner Mark Indskud paa det egentlige Nordslesvig.*

Foruden de forannævnte Indskud har de samme Institutter *Mark 6,562,708 Garantikapital* i Form af Aktier eller Forretningsandele, samt *Mk. 6,005,339 Reserver* til deres Raadighed.

Lægger man disse 3 Poster sammen faar man *Mk. 128,116,290*, hvilket i Øjeblikket *udgør vore Pengeinstitutters hjemlige Virkemidler.*

Tabel V A. viser den politiske Gruppering af den Kapital, der staar under de opførte 16 Bankers Forvaltning.

Tabel B. viser den samme Gruppering for Sparekassernes og de „Raiffeisenske“ Kassers Vedkommende.

Disse to Inddelinger af Institutterne er sammenfattet i Tabel V C., som omfatter samtlige Pengeinstitutter efter politisk Gruppering.

For Haderslev Kredses Vedkommende staar den største Kapital, saasom Indskud, Garantikapital og Reserver, under dansk Forvaltning, og den havde 1909 i Sammenligning med hvad der stod under tysk Forvaltning en Overvægt paa rigelig $5\frac{3}{4}$ Million Mk. Ved en Sammenligning af Fremgangen for de sidste 4 Aar har Indskudene under tysk Forvaltning haft en forholdsvist stærkere Vækst, nemlig 34 %, imod 15 % under dansk Forvaltning. Denne stærke Vækst af Indskudene under tysk Forvaltning falder saa godt som udelukkende paa Haderslev Kredssparekasse. — Hvad Kapitalen under

blandet Forvaltning angaar, vil man af Tabel A. se, at den ene og alene hidrører fra Bankerne og har i de sidste 4 Aar haft en Fremgang af rigelig 1 Million.

I Aabenraa Kreds har den samlede Kapital under dansk Forvaltning endnu en Overvægt paa $1\frac{1}{3}$ Million, men til Gengæld har Indskudenes Tilgang under tysk Forvaltning i de sidste 4 Aar haft en forholdsvis langt stærkere Vækst end Indskudene under dansk Forvaltning. Her er det ligesom i Haderslev Kreds Kredssparekassen, der er Hovedfaktoren for den tyske Kapitals Fremgang. Kapitalen under blandet Forvaltning indtager kun en ganske underordnet Rolle, idet den kun udgør rigelig 1 Million Mark, og dens Fremgang har ligeledes kun været ret ubetydelig.

I Sønderborg Kreds er det Kapitalen under tysk Forvaltning, der har et betydeligt Forspring for Kapitalen under dansk Forvaltning, nemlig $5\frac{3}{4}$ Million. Derimod har Fremgangen af Indskud under dansk Forvaltning været betydelig større i Sammenligning med, hvad der staar under tysk Forvaltning, idet førstnævnte havde 21 % Fremgang, sidstnævnte kun 11 %. Af denne Fremgang falder, saavidt det drejer sig om Kapitalen under dansk Forvaltning, den overvejende Del paa Sparekasserne, hvorimod Indskudenes Fremgang under tysk Forvaltning overvejende hidrører fra Bankerne. Under blandet Forvaltning naar Indskudene næppe op paa 1 Million, ligesom Fremgangen summarisk set ogsaa er ret ubetydelig.

Drager man en Sammenligning mellem forannævnte 3 Kredse, Haderslev, Aabenraa og Sønderborg i Fællesskab, og forudsætter samtidig, at Kapitalen under blandet

Forvaltning halter lige meget til begge Sider, er Resultatet det, at den samlede Kapital (Indskud, Garantikapital og Reserver) under dansk Forvaltning 1909 havde en Overvægt paa $1\frac{1}{2}$ Million Mk. imod hvad der stod under tysk Forvaltning.

Dette lille Forspring er ikke nogen Maalestok, ligesaa lidt som den politiske Gruppering afgiver noget Holdepunkt for, hvormeget af Kapitalen der tilhører den tysksindede Del og hvormeget den dansksindede Del af Befolkningen, thi en saadan Adskillelse af Kapitalen efter dens Ejers politiske Sindelag lader sig praktisk set ikke gennemføre.

Men en Ting er dog hævet over al Tvivl, at den dansksindede Befolkning har langt flere Midler indestaaende i Kasser under tysk Forvaltning, end den tysksindede Befolkning har indestaaende i Kasser under dansk Forvaltning. Dette kommer for en stor Del deraf, at Øvrigheden vistnok saa godt som i alle Tilfælde anordner, at umyndiges Penge anbringes i de offentlige Sparekasser, og disse offentlige Kasser har jeg alle uden Undtagelse, selv om deres Bestyrelse havde en eller flere dansksindede Mænd som Medlem, grupperet under tysk Forvaltning.

Ligeledes er alle Raiffeisen - Kasserne grupperet under tysk Forvaltning.

I Tønder Kreds er Kapitalen under tysk Forvaltning langt den overlegne. Institutter under dansk og blandet Forvaltning findes kun i Nørre-Amtet nordfor Vidaaen og spiller kun en underordnet Rolle. I den sydlige Del af Kredsen, Sønder-Amtet, staar samtlige Institutter under tysk Forvaltning.

Tabel I.

Sparekasserne

1905

1906

1907

1908

1909.

Oprettet	Firma	Selskabsform	Hjemsted	Samlet Indskud	Indbetalt Garantikapital	Reserver	Samlet Indskud	Indbetalt Garantikapital	Reserver	Samlet Indskud	Indbetalt Garantikapital	Reserver	Samlet Indskud	Indbetalt Garantikapital	Reserver	Samlet Indskud	Indbetalt Garantikapital	Reserver
A. Haderslev Kreds.																		
1819	Spar- und Leihkasse der Stadt Hadersleben	Kommunal	Haderslev	4041767	—	281959	4021019	—	295552	4060974	—	289826	4014434	—	292332	4326264	—	307364
1856	Sparekassen for Haderslev Byes Omegn	Ges. m. b. H.	do.	3869737	15500	209918	3841866	15500	219548	3752225	15500	221263	3771389	15500	227587	3782638	15500	247087
1860	Skærbæk og Omegns Spare- og Laanekasse	do.	Skærbæk	2124979	24000	113116	2289134	24000	119451	2340133	24000	124788	2350551	24000	133129	2492937	24000	139328
1862	Agerskov Sogns Spare- og Laanekasse	do.	Agerskov	1067299	21500	17226	1071673	21500	20537	1091004	21500	21948	1122023	21500	24638	1195688	21500	28443
1872	Spare- og Laanekassen for Rødding By og Omegn	do.	Rødding	553196	21000	11923	623749	21000	14021	664167	21000	17959	679635	21000	20483	630076	21000	24238
1872	Sparkasse des Kirchspiels Toftlund	do.	Toftlund	591157	9750	23952	664266	9500	25956	705584	9250	28255	662281	9250	31311	717314	10000	34122
1872	Sparekassen for Gram og Nybøl Godser med Omegn	do.	Gramby	1791740	35500	74982	1981096	35500	77046	2035702	35500	86662	2066028	35500	94385	2151373	35500	98520
1872	Sparekassen for Kristiansfelt og Omegn	do.	Kristiansfelt	2905700	*25260	191607	3083767	*25320	196340	3029789	*25305	200090	2992422	*25365	213869	3028280	*25560	223337
1872	Spandet Sogns Spare- og Laanekasse	do.	Spandet	177175	5000	3977	191407	5000	4897	192321	5000	5311	195883	5000	6065	194258	5000	6950
1872	Spare- og Laanekassen for Frøs og Kalvslund Herreder	do.	Rødding	1423652	18750	73457	1474145	18750	77363	1499764	18750	81345	1517422	18750	83002	1566977	18750	83528
1873	Hvidding Sogns Spare- og Laanekasse	e. G. m. b. H.	Høgsbro	82024	7493	358	76625	7662	702	81142	7788	987	87719	7770	1545	88276	7930	1831
1883	Spar- und Leihkasse des Kirchspiel Brøns	Ges. m. b. H.	Brøns	304909	18500	14373	319213	18500	15200	355044	20000	15700	360524	20750	16500	389354	23000	17700
1902	Haderslebener Kreissparkasse	Kommunal	Haderslev	4349382	—	71948	4550859	—	100750	4775625	—	127688	6640627	—	160816	7329375	—	195316
				Mk. 23282717	202253	1088796	24188819	202232	1167363	24583474	203593	1221822	26460938	204385	1305662	27892810	207740	1407764
	Haderslev Kreds 1905			Mk. 23282717	202253	1088796												
	do. 1909			Mk. 27892810	207740	1407764												
	Fremgang i 4 Aar			Mk. 4610093	5487	318968												
	„ udtrykt i %			20 %	3 %	29 %												
B. Aabenraa Kreds.																		
1819	Spar- und Leihkasse der Stadt Apenrade	Kommunal	Aabenraa	2156790	—	123984	2150145	—	127102	2003220	—	127735	1976749	—	135375	2134690	—	142644
1851	Sparkasse des Kirchspiels Loit	Privatsparekasse (Stiftelse)	Løjt kirkeby	1097485	—	83876	1178306	—	88622	1181038	—	91544	1158078	—	99966	1223491	—	105435
1852	Spare- og Laanekassen for Sundeved og Omegn	Ges. m. b. H.	Graasten	3189379	60000	191608	3283503	60000	201412	3379241	60000	211817	3463386	60000	223225	3524175	60000	235502
1868	Bjolderup Sogns Sparekasse	Ges. m. b. H.	Bjolderup	676373	30000	42502	694451	30000	46935	693192	30000	49952	684705	30000	52327	693621	30000	54725
1873	Uker Sparkasse	Privatsparekasse	Uge	134622	—	9695	137251	—	10348	128725	—	10983	128635	—	11810	121053	—	12118
1876	Spar- und Leihkasse in Klipleff	Ges. m. b. H.	Klipleff	294008	21500	15012	318794	21500	16514	354529	21500	18215	395728	21500	19418	408076	21500	20783
1906	Apenrader Kreissparkasse	Kommunal	Aabenraa	—	—	—	—	—	—	1360434	—	—	2093943	—	6008	2342098	—	11576
				Mk. 7548657	111500	466677	7762450	111500	490933	9100379	111500	510246	9901224	111500	548129	10447204	111500	582783
	Aabenraa Kreds 1905			Mk. 7548657	111500	466677												
	do. 1909			Mk. 10447204	111500	582783												
	Fremgang i 4 Aar			Mk. 2898547	—	116106												
	„ udtrykt i %			38 %	— %	25 %												
C. Sønderborg Kreds.																		
1820	Spar- und Leihkasse der Stadt Sønderburg	Kommunal	Sønderborg	7994303	—	453175	8087736	—	474056	7859823	—	451504	7843059	—	464928	7802653	—	485111
1845	Broager Spare- og Laanekasse	Ges. m. b. H.	Broager	2476562	60500	129243	2540052	60500	134669	2512662	60500	141014	2574388	60500	153124	2584013	60500	163486
1862	Spar- und Leihkasse im Kirchspiel Ulkebüll	do.	Vollerup	717446	7500	24343	737493	7500	25772	778139	7500	27397	843950	7500	29209	907975	7500	31460
1863	Nordborg Sparekasse	do.	Nordborg	2621384	25000	137391	2935887	25000	151019	3108963	25000	163696	3168292	25000	175968	3241190	25000	189714
1867	Spare- og Laanekassen for Ulkebøl Sogn	do.	Sønderborg	923725	32000	61783	1001075	32000	67206	1048897	32000	73901	1049486	32000	78141	1050323	32000	84261
1874	Nybøl Sogns Spare- og Laanekasse	do.	Nybøl	464722	20000	20458	485517	20000	22023	512094	20000	23646	568344	20000	25377	569092	20000	27376
1888	Sparkasse des Sparkassenverbandes Ketting	Kommunal	Ketting	1555128	—	37733	1610858	—	42724	1697922	—	47880	1699687	—	56204	1767013	—	61497
1896	Spare- og Laanekassen for det sydlige Als	Ges. m. b. H.	Tandslet	971955	25000	7899	1067010	50000	10647	1136206	50000	12943	1272764	50000	15136	1275719	50000	19428
1897	Spar- und Leihkasse des Fleckens Norburg	Kommunal	Nordborg	432172	—	8569	443546	—	10583	417498	—	12307	456001	—	15113	466070	—	16709
				Mk. 18157397	170000	880594	18909174	195000	938701	19072204	195000	954288	19475971	195000	1013200	19655858	195000	1079042
	Sønderborg Kreds 1905			Mk. 18157397	170000	880594												
	do. 1909			Mk. 19655858	195000	1079042												
	Fremgang i 4 Aar			Mk. 1498461	25000	198448												
	„ udtrykt i %			8 %	15 %	23 %												

* incl. Renter.

Tabel I D. Tønder Kreds.

Oprettet	Firma	Selskabsform	Hjemsted	1905			1906			1907			1908			1909		
				Samlet Indskud	Indbetalt Garantikapital	Reserver	Samlet Indskud	Indbetalt Garantikapital	Reserver	Samlet Indskud	Indbetalt Garantikapital	Reserver	Samlet Indskud	Indbetalt Garantikapital	Reserver	Samlet Indskud	Indbetalt Garantikapital	Reserver
1820	Alte Privat Spar- og Leihkasse	G. m. b. H.	Tønder	3,814,350	250,000	81,356	3,869,216	250,000	85,994	3,975,529	250,000	97,378	3,634,668	250,000	107,846	3,612,752	250,000	121,278
1821	Spar- og Leihkasse, Lügumkloster	do.	Lygumkloster	1,487,851	20,000	308,000	1,494,521	20,000	317,000	1,574,092	20,000	326,000	1,654,146	20,000	334,000	1,800,339	20,000	340,000
1843	Spar- og Leihkasse, Hoyer	do.	Højer	2,977,295	192,000	84,006	3,200,391	192,000	103,828	3,282,894	192,000	124,700	3,399,126	192,000	143,963	3,470,982	192,000	161,946
1845	Spar- og Leihkasse für das Kirchspiel Hostrup	do.	Hostrup	861,847	81,000	26,029	877,835	81,000	31,220	876,789	81,000	36,433	912,928	81,000	38,586	958,237	81,000	41,098
1861	Spar- og Leihkasse zu Buhrkall	Privatsparekasse	Rends	106,242	—	20,949	103,085	—	20,949	104,049	—	20,949	106,943	—	20,949	118,347	—	21,067
1864	Privat Spar- og Leihkasse	do.	Ravsted	242,238	—	27,843	242,903	—	28,767	257,328	—	29,715	269,632	—	31,015	262,709	—	32,257
1867	Sparkasse für das Kirchspiel Tingleff	do.	Tingleff	197,336	—	10,975	198,266	—	11,656	207,553	—	12,135	214,955	—	12,355	211,692	—	12,664
1870	Spare- og Laanekasse for Bylderup Sogn	G. m. b. H.	Bylderup	60,630	20,000	4,338	47,969	20,000	6,906	43,867	20,000	7,799	42,752	20,000	9,250	47,087	20,000	10,742
1872	Spar- og Leihkasse des Kirchspiels Norderlygum	do.	Løgumgaard	263,339	20,900	3,590	276,930	20,900	3,930	269,913	20,900	4,906	264,382	20,900	4,644	260,799	20,900	4,946
1873	Visby Sogns og Omegns Spare- og Laanekasse	do.	Visby	379,535	12,500	3,800	411,321	12,500	4,300	395,949	12,500	4,800	400,015	12,500	5,300	400,583	12,500	5,300
1874	Spar- og Leihkasse des Kirchspiels Hoist	do.	Høist	291,423	24,500	4,604	289,696	24,500	6,096	305,914	24,500	7,613	288,711	24,500	9,514	311,108	24,500	10,140
1871	Wiesby Arbejder-Sparkasse	do.	Visby	261,424	19,100	2,891	252,744	20,000	2,679	260,263	21,500	3,345	265,018	22,500	2,679	290,906	24,000	2,407
1875	Spar- og Leihkasse des Kirchspiels Brede	do.	Bredebro	495,165	10,000	25,856	523,130	10,000	26,239	560,329	10,000	23,827	615,989	10,000	27,232	652,898	10,000	28,232
1876	Spar- og Leihkasse des Kirchspiels Emmerleff	do.	S. Sejerslev	272,325	20,000	12,111	315,288	20,000	13,762	314,547	20,000	15,881	309,856	20,000	17,588	321,164	20,000	19,417
1883	Spar- og Leihkasse des Kirchspiels Dahler	do.	Daler	152,744	5,000	4,627	157,732	5,000	5,772	167,102	5,000	6,463	189,581	5,000	7,126	190,571	5,000	8,857
1884	Spar- og Leihkasse der Stadt Tønder	Kommunal	Tønder	2,459,417	—	140,844	2,525,679	—	146,725	2,653,212	—	147,338	2,526,774	—	159,688	2,437,097	—	168,796
1898	Døstrup Sogns Spare- og Laanekasse	G. m. b. H.	Døstrup	111,952	22,000	1,915	98,162	22,000	2,258	96,905	22,000	2,667	107,731	22,000	3,084	117,424	22,000	3,527
1899	Spar- og Leihkasse für das Kirchspiel Ballum und Umgegend	do.	Ballum	182,383	22,000	2,785	186,609	22,000	3,551	211,700	22,000	4,785	236,853	22,000	6,166	265,797	22,000	7,524
1900	Spar- og Leihkasse des Kirchspiels Møgeltondern	do.	Møgeltondern	130,994	15,750	3,489	164,039	15,750	4,422	238,438	15,750	6,200	285,502	15,750	7,914	331,144	15,750	9,721
1900	Spar- og Leihkasse der Tønder Landgemeinde	do.	Emmerske	96,281	5,250	1,314	112,003	5,250	1,569	117,486	5,250	2,006	121,361	5,250	2,573	118,235	5,250	3,218
1908	Kreis-Sparkasse Tønder	Kommunal	Tønder	—	—	—	—	—	—	—	—	—	* 436,000	—	—	* 940,000	—	1,386
Nørre Amt 21 Stk.				14,844,771	740,000	771,322	15,347,519	740,900	827,623	15,913,859	742,400	884,340	16,282,923	743,400	951,472	17,119,871	744,900	1,014,523
Nørre Amt 1905				14,844,771	740,000	771,322												
— — 1909				17,119,871	744,900	1,014,523												
Fremgang i 4 Aar . . . Mk.				2,275,100	4,900	243,201												
do. i pCt.				15%	2/3 %	32%												
1856	Spar- og Leihkasse zu Süderlügum	G. m. b. H.	S. Løgum	62,054	20,000	1,205	65,585	20,000	1,705	59,693	20,000	2,293	75,185	20,000	2,881	83,888	20,000	3,180
1860	Spar- og Leihkasse zu Leck	do.	Læk	2,194,488	39,000	99,211	2,355,157	39,000	104,596	2,476,205	39,000	109,255	2,471,862	39,000	113,200	2,464,421	39,000	117,021
1868	Wyker Spar- og Leihkasse	do.	Vyk	1,835,198	30,000	83,869	2,102,295	30,000	87,775	2,225,395	30,000	91,729	2,392,782	30,000	96,564	2,547,989	30,000	102,446
1868	Spar- og Leihkasse der vereinigten sechs Gemeinden des Amtsbezirks Medelby	Kommunal	Medelby	434,005	—	14,313	462,626	—	16,684	499,741	—	19,606	506,522	—	22,561	555,051	—	23,237
1869	Spar- og Leihkasse für Föhr und Amrum	G. m. b. H.	Niblum	1,687,933	21,000	10,726	1,806,113	21,000	107,087	1,895,470	21,000	109,902	1,927,583	21,000	116,985	2,014,747	21,000	123,974
1872	Allgemeine Spar- og Leihkasse der Insel Sylt	do.	Kejtum	1,556,423	50,500	20,666	1,692,014	50,500	26,400	1,698,607	50,500	32,286	1,699,669	50,500	38,973	1,731,210	50,500	42,985
1874	Spar- og Leihkasse zu Ladelund	do.	Ladelund	214,418	21,700	5,883	260,499	21,700	6,679	269,352	21,700	7,411	327,985	21,700	8,236	335,100	21,700	9,256
1884	Spar- og Leihkasse der Gemeinde Emmelsbüll	Kommunal	Emmelsbøl	1,341,569	—	68,588	1,413,326	—	71,429	1,431,302	—	76,404	1,384,227	—	81,622	1,388,399	—	87,024
1886	Risum-Lindholmer Sparkasse	do.	Lindholm	1,906,039	—	64,989	1,952,836	—	75,076	2,013,572	—	84,032	2,026,998	—	95,672	2,026,998	—	104,276
1900	Achtruper Spar- og Leihkasse	do.	Agtrup	443,566	—	2,860	523,664	—	4,571	554,862	—	8,465	595,665	—	10,168	659,550	—	12,880
1906	Sparkasse der Gemeinde Niebüll	do.	Niebüll	—	—	—	114,233	—	—	330,269	—	467	379,028	—	1,771	444,428	—	2,755
1907	Spar- og Leihkasse der Stadt Westerland	do.	Westerland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	560,000	—	295	1,416,290	—	4,315
Sønder Amt 12 Stk.				11,675,753	182,200	462,310	12,748,348	182,200	502,002	13,454,468	182,200	541,850	14,404,678	182,200	588,928	15,668,071	182,200	633,349
Sønder Amt 1905				11,675,753	182,200	462,310												
— — 1909				15,668,071	182,200	633,349												
Fremgang i 4 Aar . . . Mk.				3,992,318	—	171,039												
do. i pCt.				34%	—	37%												
Hele Kredsen 1905												26,520,524	922,200	1,233,632				
— — 1909												32,787,942	927,100	1,647,872				
Fremgang i hele Tønder Kreds i 4 Aar . . . Mk.												6,267,418	4,900	414,240				
do. do. i pCt.												24%	1/2 %	34%				

* Tallene er taget efter den tyske Sparkasse-Kalender.

Total Sammenstilling af samtlige Sparekasser.

Tabel I	Antal Sparekasser	1905.			1909.		
		Samlet Indskud	Indbetalt Garantikapital	Reserver	Samlet Indskud	Indbetalt Garantikapital	Reserver
A.	13	28,282,717	202,263	1,088,796	27,892,810	207,740	1,407,764
B.	7	7,548,657	111,500	466,677	10,447,204	111,500	582,783
C.	9	18,157,397	170,000	880,594	19,655,868	195,000	1,079,042
D.	21	14,844,771	740,000	771,322	17,119,871	744,900	1,014,523
"	12	11,675,753	182,200	462,310	15,668,071	182,200	633,349
"	62	Alle 4 Kredse tilsammen	1,405,953	3,669,659	90,783,814	1,441,340	4,717,461
"		1905	1,405,953	3,669,659			
"		1909	1,441,340	4,717,461			
"		Fremgang i 4 Aar Mk.	35,387	1,047,762			
"		Fremgang i 4 Aar i pCt.	2 1/2 %	29%			

Tabel I. A., B., C. & D.

Tabel II. Raiffeisen-Kasserne.

Oprettet	Firma	Hjemsted	1907			1908		
			Indskud	Medlems-Tilgodehavende	Reservefonds	Indskud	Medlems-Tilgodehavende	Reservefonds
A. Haderslev Kreds.								
1898	Spar- og Leihkasse Nustrup Kirchspiel u. Umg. e. G. m. b. H.	Nustrup	315864.—	22100.—	5530.—	341977.—	23300.—	7050.—
1897	Spar- og Darlehnskasse e. G. m. u. H.	Jels	80636.—	1572.—	5341.—	111474.—	1748.—	6759.—
1897	do.	Rødding	16222.—	945.—	539.—	17254.—	539.—	943.—
1897	do.	Sommersted	36626.—	1765.—	2066.—	38421.—	1949.—	2942.—
1897	do.	Vedsted	40045.—	840.—	1141.—	42764.—	850.—	1150.—
1898	do.	Hvidding	4873.—	530.—	120.—	603.—	510.—	120.—
1901	do.	Sønderballe	18546.—	277.—	15.—	10972.—	255.—	10.—
1901	do.	Vodder	6602.—	1185.—	246.—	—	—	—
1903	do.	Hejsager	4693.—	180.—	33.—	10237.—	170.—	51.—
1906	do.	Sillerup	8745.—	—	30.—	11600.—	20.—	42.—
1908	do.	Jægerup	—	—	—	3593.—	1255.—	9.—
1908	do.	Skrydstrup	—	—	—	(1909) 6568.—	990.—	20.—
12 Stk.			532852.—	29394.—	15061.—	595463.—	31586.—	19096.—
B. Aabenraa Kreds.								
1892	Spar- og Leihkasse for das Kirchspiel Osterløgum u. Umg. e. G. m. b. H.	Ø-Løgum	100015.—	6373.—	2692.—	81912.—	6581.—	2682.—
1896	Spar- og Darlehnskasse e. G. m. u. H.	Hjortkær	164433.—	1622.—	4851.—	159993.—	1664.—	5384.—
1897	do.	Hellevad	92739.—	93.—	397.—	96853.—	112.—	1120.—
1898	do.	Holebøl	78699.—	572.—	1287.—	71402.—	592.—	1729.—
1899	do.	Rødekro	43986.—	766.—	1320.—	40262.—	825.—	1440.—
1900	do.	Kværns	57292.—	570.—	123.—	68893.—	600.—	361.—
1902	do.	Bolderslev	75416.—	760.—	1284.—	33685.—	850.—	1427.—
1902	do.	Klipleve	16687.—	508.—	457.—	17276.—	568.—	485.—
1903	do.	Støbbæk	32946.—	500.—	207.—	44252.—	530.—	554.—
1903	do.	Uge	35540.—	530.—	652.—	47617.—	592.—	941.—
10 Stk.			697753.—	12294.—	13270.—	722145.—	12914.—	16123.—
C. Sønderborg Kreds.								
1896	Spar- og Darlehnskassenverein e. G. m. u. H.	Tandslet	192352.—	690.—	284.—	193148.—	710.—	317.—
1903	Spar- og Darlehnskasse e. G. m. u. H.	Guderup	54886.—	770.—	319.—	83309.—	960.—	1086.—
1903	do.	Ketting	32651.—	560.—	—	23877.—	640.—	68.—
1903	do.	Lunden	118715.—	770.—	451.—	154016.—	820.—	734.—
1903	do.	Notmark	17289.—	590.—	345.—	22210.—	650.—	439.—
1903	do.	Sottrup	77146.—	958.—	1060.—	88707.—	1098.—	1516.—
1903	do.	Skelle	24793.—	226.—	258.—	21118.—	226.—	380.—
1903	do.	Ullerup	18689.—	630.—	365.—	26012.—	650.—	375.—
1904	do.	Dybbøl	3655.—	487.—	250.—	4442.—	605.—	373.—
1904	do.	Holm	8808.—	264.—	18.—	13690.—	264.—	31.—
1905	do.	Broballe (Nordborg)	5962.—	370.—	49.—	7516.—	500.—	88.—
1905	do.	Nybal	2026.—	338.—	—	2117.—	290.—	54.—
1907	do.	Svenstrup	7024.—	530.—	186.—	11595.—	630.—	246.—
13 Stk.			563996.—	7183.—	3585.—	651757.—	8043.—	5707.—
D. Tønder Kreds.								
1896	Spar- og Darlehnskasse e. G. m. u. H.	Faretoft	162410.—	960.—	8115.—	202890.—	1020.—	9924.—
1896	do.	Oldsum	241522.—	1235.—	1170.—	265901.—	1318.—	1128.—
1896	do.	Øvenum	164482.—	650.—	1366.—	167006.—	670.—	1598.—
1898	do.	Ellum	24520.—	350.—	512.—	26342.—	350.—	863.—
1898	do.	Klægsbøl	39930.—	4493.—	12.—	43774.—	2603.—	12.—
1899	do.	Ravsted	38236.—	3540.—	643.—	53091.—	3570.—	127.—
1900	do.	Tingleve	236088.—	2863.—	5568.—	264328.—	3096.—	6714.—
1901	do.	Bylderup Bov	32010.—	556.—	902.—	15315.—	556.—	944.—
1903	do.	Abild	12402.—	265.—	—	23262.—	335.—	—
1903	do.	Rødenæs	25345.—	476.—	145.—	33015.—	563.—	185.—
1903	do.	Tinningsted	22711.—	211.—	19.—	46669.—	221.—	166.—
1904	do.	Juvre	40910.—	457.—	20.—	53871.—	524.—	100.—
1906	do.	Nykirke	43428.—	720.—	144.—	48174.—	738.—	748.—
1907	do.	Stadum	—	—	—	9591.—	660.—	—
1908	do.	Morsum	—	—	—	100.—	80.—	27.—
15 Stk.			1083994.—	16779.—	18616.—	1253329.—	16304.—	22536.—

Total-Oversigt over alle 4 Kredse.

Kreds	1907			1908		
	Indskud Mark	Medlems-Tilgodehavende	Reservefonds	Indskud Mark	Medlems-Tilgodehavende	Reservefonds
A. Haderslev	532852.—	29394.—	15061.—	595463.—	31586.—	19096.—
B. Aabenraa	697753.—	12294.—	13270.—	722145.—	12914.—	16123.—
C. Sønderborg	563996.—	7183.—	3585.—	651757.—	8043.—	5707.—
D. Tønder	1083994.—	16779.—	18616.—	1253329.—	16304.—	22536.—
Ialt	2878595.—	66650.—	50532.—	3222694.—	68847.—	63462.—
1907 Mk.	2878595.—	66650.—	50532.—			
1908 "	3222694.—	68847.—	63462.—			
Fremgang Mk.	344099.—	3197.—	12930.—			
do. i %		5 %	26 %			

De ovenstaaende 50 Spare- og Laanekasser (Raiffeisenkasser) tilhører paa en enkelt Undtagelse nær "Verband der schleswig-holsteinischen landw. Genossenschaften" e. V. i Kiel, og Tallene til den sidestaaende Statistik er tagne af Foreningens Aarsberetninger. Med Undtagelse af Kasserne i Nustrup og Ø-Løgum, som er med begrænset Garantipligt, er de alle med ubegrænset Garantipligt.

Tabel IV.

Samlet Oversigt over Indskud, Aktie- og Andelskapital samt Reserver.

Kreds	Betegnelse	Aarstal	Samlet Indskud	Aktie- og Andelskpt.	Reservefonds	Aarstal	Samlet Indskud	Aktie- og Andelskpt.	Reservefonds	Indbyggerantal efter sidste Folketælling 1905	Indestod i Sparekasserne og Spar- & Darlehnskassen pr. Indbygger		Anno
											Mark	Mark	
Haderslev	Sparekasser	1905	23,282,717	202,253	1,088,796	1909	27,892,810	207,740	1,407,764	60,133	Mark	Mark	1905
	Spar- & Darlehnskassen	1907	532,852	29,394	15,061	1908	595,463	31,586	19,096		396	490	
	Banker	1905	5,640,205	627,855	332,195	1909	8,443,895	1,823,779	495,491		474	614	
		Ialt		Mk. 29,455,774	859,502	1,436,052		36,932,168	2,063,105	1,922,351			
		Fremgang i 4 Aar		Mk. 7,476,394	1,203,603	486,299							
		do. i 4 Aar i pCt.		25%	140%	34%							
Aabenraa	Sparekasser	1905	7,548,657	111,500	466,677	1909	10,447,204	111,500	582,783	30,322	272	430	1905
	Spar- & Darlehnskassen	1907	697,753	12,294	13,270	1908	722,145	12,914	16,123		368	546	
	Banker	1905	4,783,158	590,000	197,862	1909	5,387,835	993,625	245,873				
		Ialt		Mk. 13,029,568	713,794	677,809		16,557,184	1,118,039	844,779			
		Fremgang i 4 Aar		Mk. 3,527,616	404,245	166,970							
		do. i 4 Aar i pCt.		27%	57%	25%							
Sønderborg	Sparekasser	1905	18,157,397	170,000	880,594	1909	19,655,858	195,000	1,079,042	35,307	530	582	1905
	Spar- & Darlehnskassen	1907	563,996	7,183	3,585	1908	651,757	8,043	5,707		575	668	
	Banker	1905	1,818,368	150,000	83,613	1909	3,290,077	1,500,000	291,038				
		Ialt		Mk. 20,539,761	327,183	967,792		23,597,692	1,703,043	1,375,787			
		Fremgang i 4 Aar		Mk. 3,057,931	1,375,860	407,995							
		do. i 4 Aar i pCt.		15%	421%	42%							
Tønder	Sparekasser N. Amt	1905	14,844,771	740,000	771,322	1909	17,119,871	744,900	1,014,523	57,083	484	534	1905
	Sparekasser S. Amt		11,675,753	182,200	462,310		15,668,071	182,200	633,349				
	Spar- & Darlehnskassen		1,083,994	16,779	18,616		1,253,329	16,304	22,536				
	Banker	2,893,271	376,395	84,671	4,419,928	735,117	192,014						
		Ialt		Mk. 30,497,789	1,315,374	1,336,919		38,461,199	1,678,521	1,862,422			
		Fremgang i 4 Aar		Mk. 7,963,410	363,147	525,503							
	do. i 4 Aar i pCt.		26%	28%	39%								
	Alle 4 Kredse	1905	Mk. 93,522,892	3,215,853	4,418,572	1909	115,548,243	6,562,708	6,005,339	182,845	429 514	511 632	1905 1909
	Fremg. for alle 4 Kredse tils. . .		Mk. 22,025,351	3,346,855	1,586,767								
	do. - - 4 do. i pCt.		24%	104%	36%								

Tabel V A.

Nordslesvigske Banker.

Aarstal	Kreds	Under dansk Forvaltning			Under tysk Forvaltning			Under blandet Forvaltning		
		Indskud	Aktie- og Andelskpt.	Reserve	Indskud	Aktie- og Andelskpt.	Reserve	Indskud	Aktie- og Andelskpt.	Reserve
1905	Haderslev	2,062,600	250,000	124,000	2,362,982	211,355	191,701	1,214,623	166,500	16,494
—	Aabenraa	4,333,721	225,000	171,867	449,437	365,000	25,995	—	—	—
—	Sønderborg	—	—	—	1,818,368	150,000	83,613	—	—	—
—	Tønder	1,268,824	220,000	5,035	715,753	81,395	40,775	908,694	75,000	38,861
		Mk. 7,665,145	695,000	300,902	5,346,540	807,750	342,084	2,123,317	241,500	55,355
1909	Haderslev	3,237,927	1,330,000	201,100	2,922,681	276,779	226,802	2,283,287	217,000	67,589
—	Aabenraa	4,825,044	506,750	200,000	562,791	486,875	45,873	—	—	—
—	Sønderborg	305,528	300,000	300	2,984,549	1,200,000	290,738	—	—	—
—	Tønder	2,462,463	550,000	64,349	790,362	110,117	70,368	1,167,103	75,000	57,297
		Mk. 10,830,962	2,686,750	465,749	7,260,383	2,073,771	633,781	3,450,390	292,000	124,886
	Alle 4 Kredse									
	Fremgang i 4 Aar	Mk. 3,165,817	1,991,750	164,847	1,913,843	1,266,021	291,697	1,327,073	50,500	69,531
	do. i pCt.	41%	287%	55%	36%	157%	85%	63%	21%	126%
	Fremgang i 4 Aar, Haderslev	Mk. 1,175,327	1,080,000	77,100	559,699	65,424	35,101	1,068,664	50,500	51,095
	do. do. do. i pCt.	57%	432%	62%	24%	31%	18%	88%	30%	310%
	Fremgang i 4 Aar, Aabenraa	Mk. 491,323	281,750	28,133	113,354	121,875	19,878	—	—	—
	do. do. do. i pCt.	11%	125%	16%	25%	33%	76%	—	—	—
	Fremgang i 4 Aar, Sønderborg	Mk. 305,528	300,000	300	1,166,181	1,050,000	207,125	—	—	—
	do. do. do. i pCt.	oprettet 1909	1909	1909	64%	700%	248%	—	—	—
	Fremgang i 4 Aar, Tønder	Mk. 1,193,639	330,000	59,314	74,609	28,722	29,593	258,409	—	18,436
	do. do. do. i pCt.	94%	150%	1178%	10%	35%	73%	28%	—	47%
	Fremgang i alle 4 Kredse ialt	Mk. 3,165,817	1,991,750	164,847	1,913,843	1,266,021	291,697	1,327,073	50,500	69,531

Tabel V B.

Nordslesvigske Sparekasser og Raiffeisenkasser.

Aarstal	Kreds	Under dansk Forvaltning			Under tysk Forvaltning			Under blandet Forvaltning		
		Indskud	Andelskapital	Reserver	Indskud	Andelskapital	Reserver	Indskud	Andelskapital	Reserver
1905	Haderslev	14,891,568	202,253	734,889	8,924,001	29,394	368,968	—	—	—
—	Aabenraa	3,189,379	60,000	191,608	4,086,650	12,294	230,825	970,381	51,500	57,514
—	Sønderborg	7,458,348	162,500	356,774	10,545,599	7,183	503,062	717,446	7,500	24,343
—	Tønder	2,082,803	131,600	58,788	24,906,323	741,979	1,180,928	615,392	65,400	12,532
		Mk. 27,622,098	556,353	1,342,059	48,462,573	790,850	2,283,783	2,303,219	124,400	94,389
1909	Haderslev	16,237,171	207,740	905,084	12,251,102	31,586	121,776	—	—	—
—	Aabenraa	3,524,175	60,000	235,502	6,543,477	12,914	287,896	1,101,697	51,500	75,508
—	Sønderborg	8,712,147	187,500	484,265	10,687,493	8,043	569,024	907,975	7,500	31,460
—	Tønder	2,688,722	136,500	88,203	30,733,555	741,504	1,556,377	618,994	65,400	25,826
		Mk. 31,162,215	591,740	1,713,054	60,215,627	794,047	2,935,073	2,628,666	124,400	132,796
	Alle 4 Kredse.									
	Fremgang i 4 Aar	Mk. 3,540,117	35,387	370,995	11,753,054	3,197	651,290	325,447	—	38,407
	do. do. i pCt.	13%	6%	28%	24%	2/5%	29%	14%	—	41%
	Fremgang i 4 Aar, Haderslev	Mk. 1,345,603	5,487	170,195	3,327,101	2,192	152,808	—	—	—
	do. do. do. i pCt.	9%	3%	23%	37%	7%	41%	—	—	—
	Fremgang i 4 Aar, Aabenraa	Mk. 334,796	—	43,894	2,456,827	620	57,071	131,316	—	17,994
	do. do. do. i pCt.	10%	—	23%	60%	5%	25%	14%	—	31%
	Fremgang i 4 Aar, Sønderborg	Mk. 1,253,799	25,000	127,491	141,894	860	65,962	190,529	—	7,117
	do. do. do. i pCt.	17%	15%	36%	1%	12%	13%	27%	—	29%
	Fremgang i 4 Aar, Tønder	Mk. 605,919	4,900	29,415	5,827,232	Tilbagegang 475	375,449	3,602	—	13,296
	do. do. do. i pCt.	29%	4%	50%	23%	—	32%	3/5%	—	106%
	Fremgang i alle 4 Kredse ialt	Mk. 3,540,117	35,387	370,995	11,753,054	3,197	651,290	325,447	—	38,407

Tabel V C.

Af samtlige nordslesvigske Pengeinstituter staar: (Banker, Sparekasser og Raiffeisenkasser.)

Aarstal	Kreds	Under dansk Forvaltning			Under tysk Forvaltning			Under blandet Forvaltning		
		Indskud	Aktie- og Andelskpt.	Reserver	Indskud	Aktie- og Andelskpt.	Reserver	Indskud	Aktie- og Andelskpt.	Reserver
1905	Haderslev	16,954,168	452,253	858,889	11,286,983	240,749	580,669	1,214,623	166,500	16,494
—	Aabenraa	7,523,100	285,000	363,475	4,536,087	377,294	256,820	970,381	51,500	57,514
—	Sønderborg	7,458,348	162,500	356,774	12,363,967	157,183	586,675	717,446	7,500	24,343
—	Tønder	3,351,627	351,600	63,823	25,622,076	823,374	1,221,703	1,524,086	140,400	51,393
		Mk. 35,287,243	1,251,353	1,642,961	53,809,113	1,598,600	2,635,867	4,426,536	365,900	149,744
1909	Haderslev	19,475,098	1,537,740	1,106,184	15,173,783	308,365	748,578	2,283,287	217,000	67,589
—	Aabenraa	8,349,219	566,750	435,502	7,106,268	499,789	333,769	1,101,697	51,500	75,508
—	Sønderborg	9,017,675	487,500	484,565	13,672,042	1,208,043	859,762	907,975	7,500	31,460
—	Tønder	5,151,185	686,500	152,552	31,523,917	851,621	1,626,745	1,786,097	140,400	83,125
		Mk. 41,993,177	3,278,490	2,178,803	67,476,010	2,867,818	3,568,854	6,079,056	416,400	257,682
	Alle 4 Kredse.									
	Fremgang i 4 Aar	Mk. 6,705,934	2,027,137	535,842	13,666,897	1,269,218	942,987	1,652,520	50,500	107,938
	do. do. i pCt.	19%	162%	33%	25%	79%	36%	37%	14%	72%
	Fremgang i 4 Aar, Haderslev	Mk. 2,520,930	1,085,487	247,295	3,886,800	67,616	137,909	1,068,664	50,500	51,095
	do. do. do. i pCt.	15%	240%	29%	34%	28%	34%	88%	30%	310%
	Fremgang i 4 Aar, Aabenraa	Mk. 826,119	281,750	72,027	2,570,181	122,495	76,949	131,316	—	17,994
	do. do. do. i pCt.	11%	99%	20%	57%	32%	30%	14%	—	31%
	Fremgang i 4 Aar, Sønderborg	Mk. 1,559,327	325,000	127,791	1,308,075	1,050,860	273,087	190,529	—	7,117
	do. do. do. i pCt.	21%	200%	36%	11%	669%	47%	27%	—	29%
	Fremgang i 4 Aar, Tønder	Mk. 1,799,558	334,900	88,729	5,901,841	28,247	405,042	262,011	—	31,732
	do. do. do. i pCt.	54%	95%	139%	23%	3%	33%	17%	—	62%
	Fremgang i alle 4 Kredse ialt	Mk. 6,705,934	2,027,137	535,842	13,666,897	1,269,218	942,987	1,652,520	50,500	107,938

Den samlede politiske Gruppering af Indskudene ved Udgangen af 1909 bliver efter Tabel V C. med runde Tal som følger:

67½ Million Mark under tysk Forvaltning

42 Millioner Mk. under dansk Forvaltning

6 Millioner Mk. under blandet Forvaltning

---

ialt 115½ Million Mark.

Forudsætter man, at Indskudene under blandet Forvaltning halter lige meget til begge Sider, bliver Forholdet det:

70½ Million Mark under tysk Forvaltning

45 Millioner Mk. under dansk Forvaltning,

hvilket giver Indskudene under tysk Forvaltning i de 4 Kredse den ret betydelige Overvægt af 25½ Mill. Mk.

For nu at fastslaa Forholdet for det egentlige Nordslesvig maa man fradrage disse 25½ Million Mk. et rundt Beløb paa 15½ Million Mk., som hidrører fra den Del af Tønder Kreds, der ligger sydfor Vid-Aa (se Tabel I D.). Slutningsresultatet bliver altsaa det, at Indskudene under tysk Forvaltning ved Udgangen af 1909 overstiger Indskudene under dansk Forvaltning med en rund Sum af 10 Millioner Mark.

Dette Resultat vil uden videre Kommentar tale sit eget Sprog til dem, som forstaar at læse Tal.